

DE NEDERLANDSE MUZIEKPRIJS

Evaluatie-onderzoek

verricht in opdracht van
het Ministerie van Welzijn,
Volksgezondheid en Cultuur

door Ine J. Jellema

Boekmanstichting - Bibliotheek
Horengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	1
1. DE VOORGESCHIEDENIS	2
2. DE NEDERLANDSE MUZIEKPRIJS IN KORT BESTEK	4
2.1. wat is de nederlandse muziekprijs	4
2.2. doelgroep en doelstellingen	4
2.3. werkwijze	5
2.4. laureaten en kandidaten	5
3. WERVING EN AANMELDING	6
3.1. procedures bij werving en aanmelding	6
3.2. de spreiding van de aanmeldingen	6
3.3. waarom zo weinig aanmeldingen?	7
3.4. aanbevelingen bij hoofdstuk 3	9
4. SELECTIE	10
4.1. de voorselectie	10
4.2. de audities	11
4.3. samenstelling adviescommissie en jury	12
4.4. categorieën deelnemers die werden uitgesloten	14
4.5. aanbevelingen bij hoofdstuk 4	16
5. DE STUDIEFASE	17
5.1. gang van zaken	17
5.2. studie bij een buitenlands docent	17
5.3. het opdoen van podiumervaring	20
5.4. begeleiding en toetsing	23
5.5. de slottentamens	26
5.6. aanbevelingen bij hoofdstuk 5	27
6. PRIJSUITREIKING EN EFFECTEN OP DE CARRIERE	28
6.1. prijsuitreiking	28
6.2. status en bekendheid van de prijs	29
6.3. de carrières van genomineerden en laureaten	31
6.4. aanbevelingen bij hoofdstuk 6	32
7. HET BUDGET	33
7.1. de omvang en besteding van het budget	33
7.2. aanbevelingen voor hoofdstuk 7	35
8. TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN	36
8.1. aanbevelingen voor de toekomstige opzet	36
8.2. relatie NMP en St.Voortgezette Studie Podiumkunsten	38
SAMENVATTING	39
BIJLAGEN	
1. Reglement Nederlandse Muziekprijs	
2. Persbericht 1990	
3. Aanmeldingsformulier	
4. Aanmeldingen per jaar per instrument	
5. Verhouding aanmeldingen, audities, toelatingen en laureaten	
6. Biografieën der laureaten	

VOORWOORD

Voor u liggen de resultaten van een evaluatieonderzoek naar de Nederlandse Muziekprijs, ingesteld in opdracht van het Ministerie van WVC. Het onderzoek kwam mede tot stand op verzoek van de Adviescommissie Nederlandse Muziekprijs.

Aan het rapport ligt gevarieerd materiaal ten grondslag. Enerzijds werd gebruik gemaakt van de verslagen en brieven uit het archief van de adviescommissie, anderzijds werd een brede groep direct en indirect betrokkenen geconsulteerd. Er werden daartoe interviews gehouden met laureaten, kandidaten en afgewezenen, met de (ex)leden van de adviescommissie, met impresario's, directieleden van vakopleidingen, concertorganisatoren enz. Ook werd door middel van een steekproef onderzocht wat "men" van de Nederlandse Muziekprijs weet.

In de hierna volgende hoofdstukken worden de diverse aspecten van de Nederlandse Muziekprijs systematisch onder de loupe genomen. Uitgangspunt is steeds de reglementair vastgestelde of door de adviescommissie beoogde doelstellingen resp. werkwijze. Deze worden getoetst aan de praktijk, waarna elk hoofdstuk wordt afgesloten met een aantal aanbevelingen. Een korte schets van de "voorgeschiedenis" gaat aan het rapport vooraf. In hoofdstuk 8 tenslotte worden aanbevelingen gedaan voor een toekomstige opzet van de prijs.

Graag wil ik op deze plaats mijn dank uitspreken aan de secretaris van de adviescommissie S. de Zee, die mij met grote openheid en bereidwilligheid alle informatie en documenten verschaften waar ik om vroeg.

Ine Jellema

maart 1991

1. DE VOORGESCHIEDENIS

Op 24 juli 1978 maakte het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen per circulaire bekend, dat de Prijs van Uitnemendheid zou worden afgebouwd. Zij zou worden vervangen door een "nog nader uit te werken staatsprijs", ressorterend onder het Ministerie van CRM.

Hiermee werd de geboorte aangekondigd van de Nederlandse Muziek Prijs.

Waarom moest de Prix d'excellence, de hoogst haalbare afsluiting van een conservatoriumopleiding, komen te vervallen?

Het antwoord is kort: de Prijs was naar de mening van de muziekwereld ontoelaatbaar gedevalueerd.

De toekenning ervan was verweven met de examens van de individuele conservatoria en een algemene norm voor het niveau ontbrak.

Al in 1973 had de Lochemse werkgroep voor muziekonderwijs er in haar eindrapport op aangedrongen de Prijs van de vakopleidingen los te koppelen en te komen tot een landelijke norm: "Het gaat niet om het relatieve gezichtspunt vanuit het conservatorium-opleiding, maar om het algemene gezichtspunt vanuit de internationale normen van uitvoeringspraktijk".

Het Lochemse voorstel werd nader uitgewerkt door de Adviescommissie Studiebeurzen Buitenland, bestaande uit Dick Zweers (voorzitter), Jean Antonietti, Louis Toebosch en ambtelijk secretaris Simon de Zee.

In een helder rapport, verschenen in februari 1978, legde de commissie de zwakheden van het geldende systeem bloot en pleitte zij voor de instelling van een staatsprijs. Deze zou moeten worden uitgegeven door het Ministerie van CRM, "want het beleid is gericht op de kwaliteitsverbetering van het openbaar kunstleven en overstijgt dus de onderwijs-verantwoordelijkheid".

Het niveau van de nieuwe prijs zou volgens de commissie streng bewaakt moeten worden. Een hooggekwalificeerde internationale jury zou daarvoor garant moeten staan. Een prijswinnaar zou met redelijk resultaat moeten kunnen deelnemen aan internationale concoursen als het Reine Elisabeth, Geneve of Moskou en "met een aantal avondvullende concertprogramma's operationeel moeten kunnen zijn".

Wat betreft de geldmiddelen gaat de commissie uit van gelijkblijvende kosten. In de nieuwe opzet zal weliswaar het aantal voor de prijs studerende dalen, zo verwacht men, maar de presentatie en begeleiding van hen zal duurder zijn. Zo denkt men o.a. aan het verlenen van een "garantiesubsidie, om gedurende een beperkte introductieperiode een voldoende presentatie op het nationale en internationale concertpodium mogelijk te maken".

Het advies van de commissie wordt overgenomen. Per 1 augustus 1978 wordt de prijs overgebracht van het Ministerie van O&W naar CRM. Een overgangsbepaling maakt het mogelijk dat degenen die al voor de Prix studeren dit nog tot 1981 kunnen afronden.

Aan het verder concretiseren van de nieuwe prijs wordt met voortvarendheid gewerkt. In een tweetal gespreksrondes, waarbij een aantal bekende uitvoerende musici zijn betrokken, worden niveau en eisen nader vastgelegd. Als naam wordt voor Nederlandse Muziek Prijs gekozen.

In januari 1979 gaat het eerste persbericht de deur uit. Aansluitend volgt de benoeming van de "toelatings en bewakingscommissie", bestaande uit Andre Jurre (voorzitter), Jean Antonietti, Rob Groen, Hein van Royen en Louis Toebosch, met daaraan toegevoegd Simon de Zee als ambtelijk secretaris. Nog hetzelfde jaar 1979 wordt de eerste selectieronde gehouden.

De Nederlandse Muziekprijs is een feit.

1. DE NEDERLANDSE MUZIEKPRIJS IN KORT BESTEK

2.1. WAT IS DE NEDERLANDSE MUZIEKPRIJS?

De Nederlandse muziekprijs is ingesteld op 15 juni 1979. Het is een nationale onderscheiding voor jonge, uitzonderlijk getalenteerde instrumentalisten en vocalisten, die de artistieke potentie bezitten voor een (inter)nationale solistencarrière. Als leeftijdsgrens voor aanmelding geldt voor instrumentalisten 30 jaar en voor zangers 35 jaar. De prijs is voorbehouden aan Nederlanders en wordt uitgereikt door de minister van WVC.

De Nederlandse Muziekprijs wordt in haar reglement omschreven als de hoogste onderscheiding die door de Minister aan een Nederlands uitvoerend instrumentalist of vocalist kan worden toegekend. Er worden zeer strenge kwaliteitscriteria gehanteerd, gerelateerd aan internationale maatstaven.

2.2. DOELGROEP EN DOELSTELLINGEN

Doelstelling van de Nederlandse Muziekprijs is om Nederlands jong toptalent te ondersteunen in de artistieke ontwikkeling en te helpen bij de realisatie van een internationale podiumcarrière.

In de praktijk van de Muziekprijs wordt deze doelstelling op twee punten nader toegespitst:

- de podiumcarrière wordt geïnterpreteerd als gericht op solistendom (in de zin van solist met orkest). Musici die zich beperken tot solorecitals en kamermuziek komen in principe niet in aanmerking.
- het talent dat voor de prijs in aanmerking wil komen moet van een brede muzikaliteit getuigen. Dit moet zich uitend in een repertoire, dat zich uitstrekt over alle stijlen en genres. Specialisten horen in deze opvatting bij de Nederlandse Muziekprijs niet thuis.

De volgende selectiekriteria worden gehanteerd:

- een uitzonderlijke technische en artistieke begaafdheid;
- een brede muzikaliteit, zich uitend in alle stijlen en genres
- een overtuigende podiumuitstraling, zeggingskracht
- solistische mogelijkheden

2.3. WERKWIJZE

Als staatsprijs valt de Nederlandse Muziekprijs onder de directe verantwoordelijkheid van het ministerie van WVC.

Deze heeft de artistieke beoordeling en de feitelijke gang van zaken opgedragen aan een landelijke adviescommissie.

In de uitvoering van haar taken is deze commissie gebonden aan een op 4 maart 1986 vastgesteld reglement (zie bijlage 1).

De toekenning van de Nederlandse Muziekprijs verloopt als volgt:

- na een auditie kan men toegelaten worden tot de studie voor de Muziekprijs. Deze studie duurt in principe twee jaar.
- gedurende de studieperiode wordt de kandidaat ondersteund in zijn artistieke ontwikkeling. Dit gebeurt enerzijds door hem of haar in staat te stellen te studeren bij buitenlandse docenten, anderzijds door te bevorderen dat de kandidaat een veelzijdige podiumervaring opdoet.
- Het artistieke rijpingsproces wordt gevolgd en begeleid door de adviescommissie, op cruciale toetsingsmomenten uitgebreid met twee deskundigen uit het vakgebied van de kandidaat. Bij een stagnerende en/of teleurstellende ontwikkeling kan de studieperiode tussentijds worden beëindigd.
- Twee afsluitende tentamens (een recital en een optreden met orkest) sluiten de studieperiode af. Worden de tentamens met goed gevolg afgelegd, dan reikt de Minister van WVC tijdens een feestelijk concert de Nederlandse Muziekprijs uit.

2.4. LAUREATEN EN KANDIDATEN

Van de 149 personen die zich in de afgelopen jaren voor de Nederlandse Muziekprijs aanmeldden, werden 17 musici toegelaten tot de studie ervoor. Aan negen van hen werd de onderscheiding ook daadwerkelijk toegekend.

Drie kandidaten zijn momenteel nog met de studie bezig; de overige vijf kandidaten moesten tussentijds afhaken.

De Nederlandse Muziekprijs werd achtereenvolgens uitgereikt aan:

- Hans Roelofsen, contrabas (1981)
- Ronald Brautigam, piano (1983)
- Jard van Nes, mezzosopraan (1984)
- Wout Oosterkamp, bas/bariton (1985)
- Martijn van den Hoek, piano (1986)
- Olga de Roos, saxofoon (1987)
- Jacob Slagter, hoorn (1988)
- Theodora Geraets, viool (1989)
- Arno Bornkamp, saxofoon (1991)

Nog met de studie bezig zijn een tenorzanger, een cellist en een harpiste.

3. WERVING EN AANMELDING

3.1. PROCEDURES BIJ WERVING EN AANMELDING

Jaarlijks wordt vanuit het Ministerie van WVC een persbericht gemaakt over de Nederlandse Muziekprijs en de mogelijkheid zich daarvoor aan te melden (zie bijlage 2). Dit bericht wordt begin december geplaatst in de Staatscourant en in de muziekbladen "Entre acte" en "Mens en melodie". De conservatoria worden niet apart benaderd.

Een ruimere verspreiding van het persbericht wordt door de adviescommissie onnodig geacht omdat degenen die voor de prijs in aanmerking komen "toch wel op de hoogte zijn".

Gegadigden voor de Prijs moeten zich aanmelden bij het Ministerie van WVC. Zij krijgen dan het aanmeldingsformulier toegestuurd, alsmede het Reglement en het persbericht. Dit laatste is nodig omdat dit een nadere specificatie van de eisen bevat, die (nog) niet in het Reglement is opgenomen (met name betreffende de vereiste breedheid van het repertoire en over de bandopname).

Het aanmeldingsformulier (bijlage 3) bevat vragen over de gevolgde opleiding van de kandidaat, zijn docenten, podiumervaring en studieplannen.

Tevens moet worden ingeleverd:

- een repertoirelijst die werken dient te omvatten uit alle belangrijke stijlperiodes, voor zover uit die periode voor dat instrument of die stemsoort literatuur voorhanden is
- een cassettebandje met een opname van 20 tot 30 minuten, met enige werken (of fragmenten daarvan) verschillend in karakter en stijl.

Op grond van deze gegevens beslist de adviescommissie of de kandidaat voor een auditie zal worden uitgenodigd.

3.2. DE SPREIDING VAN DE AANMELDINGEN

Bestudering van de 149 aanmeldingen die tussen 1979 en 1990 zijn binnengekomen, leert het volgende:

- Het eerste jaar met zijn ruime publiciteit bracht 23 aanmeldingen. Daarna liep de belangstelling vrij snel terug, waarschijnlijk mede op grond van de zich "rondpratende" ervaringen met de selectiekriteria. Sinds 1984 schommelen de aanmeldingen tussen 6 en 10 per jaar, met een uitschieter van 15 belangstellenden in 1986 (zie bijlage 5 voor aanmeldingsaantallen).

- De spreiding naar instrument is breed (zie bijlage 5), zij het dat de instrumenten van de "oude muziek" weinig voorkomen en dat het koper -op de hoorn na- ontbreekt (zie ook hfdst.4.4.).

Piano (28 aanmeldingen), zang (25) en orgel (25) nemen tezamen 52% van de aanvragen voor hun rekening, op ruime afstand gevolgd door viool (11), gitaar (10), dwarsfluit (8) en hobo (7). Hoorn, klarinet, saxofoon en cello brengen elk 5 aanmeldingen, accordeon en altviool elk 3, harp, slagwerk, blokfluit elk 2, terwijl fagot, contrabas, klavecimbel en orkestdirectie elk eenmaal voorkomen. Niet meegeteld zijn de aanmeldingen die op formele gronden werden geweigerd (buitenlanders en deelnemers die niet aan de leeftijdsriteria voldeden).

- De spreiding naar "conservatoriale herkomst" (gekeken is waar men het UM-examen behaalde) geeft een opvallend overwicht te zien van het Sweelinck-conservatorium (45%). Gevolg van de bekende "positieve spiraal" en de concours-gerichtheid van de opleiding? Eerstvolgende in de reeks is het Koninklijk Conservatorium van Den Haag, waar 26% der deelnemers hun UM behaalden.

Rotterdam, Utrecht, Tilburg en Arnhem volgen met 6 tot 7%.

De overige conservatoria liggen daaronder.

Deze percentages liggen nog verder uiteen als men kijkt wie tot de studie werden toegelaten. De aantallen zijn resp: Sweelinck-conservatorium 11x, Den Haag 3x, Rotterdam 2x en Arnhem 1x.

- De tijd tussen het behalen van het UM-examen en de aanmelding ligt in het algemeen rond de 2-4 jaar. De meeste kandidaten hebben al de nodige podiumervaring en/of hebben met meer of minder succes aan concoursen meegedaan.

- De verhouding man-vrouw binnen de aanmeldingen is evenwichtig en in overeenstemming met het landelijk beeld.

3.3. WAAROM ZO WEINIG AANMELDINGEN?

De gesignaleerde instroom van 6-10 aanmeldingen per jaar lijkt laag te zijn. Hieronder enige woorden over de mogelijke oorzaken, waarvan sommige het logische gevolg zijn van de opzet van de prijs.

Mogelijke oorzaken zijn:

- a. de schaarsheid van uitzonderlijk talent
- b. de angst voor afwijzing bij al begonnen succes
- c. de onaantrekkelijkheid van de prijs voor al doorgebroken talent
- d. de geringe bekendheid van de prijs.

a. Van de "Prijs voor Uitmendheid" werden er jaarlijks vele uitgereikt.

Het was een vanzelfsprekend gevolg van het verhogen van de normen, dat het aantal gegadigden sterk daalde. Uitzonderlijk talent "met de capaciteiten en de ambitie voor een internationale podium-carriere" komt nu eenmaal niet vaker voor dan gemiddeld tweemaal per drie jaar (de schattingen van de geïnterviewden zijn vrijwel eensluidend).

b. De praktijk heeft geleerd dat voor de Nederlandse Muziekprijs ook musici worden afgewezen die al enige bekendheid hebben. Wie zich meldt heeft dus wat te verliezen. Er is een terechte huiver om zich lichtvaardig aan de auditie te onderwerpen.

In bepaalde gevallen -waar een jong musicus zich in de praktijk van het muziekleven reeds manifesteert- wordt dit door de adviescommissie betreurd. Regelmatig is daarom in de commissie gediscussieerd over het openen van de mogelijkheid kandidaten "aan te wijzen", los van auditie-procedures (zie hiervoor ook hfdst 8.1.).

c. Een aantal getalenteerde jonge musici meldt zich niet: zij hebben geen behoefte aan de prijs-die-een-beurs-is. Het studiestadium hebben zij al achter de rug; hun carrière is al op gang. Voor hen zou de onderscheiding van WVC een geheel andere inhoud moeten hebben om interessant te zijn.

d. De publiciteit rond de Nederlandse Muziekprijs is mager, de bekendheid gering (zie ook hfdst. 6.2.).

Er gaat geen jaarlijkse mailing naar de conservatoria, met als gevolg een gebrek aan recente informatie over de Prijs en de aanmeldingsprocedures bij de vakopleidingen. Wellicht mede daarom is de Muziekprijs bij een aantal conservatoria enigszins buiten beeld geraakt (volgens bijv. Ton Hartsuiker wordt er zelden gewag van gemaakt bij een uitzonderlijk goed UM-examen).

De vakopleidingen ervaren het ontbreken van materiaal als een gemis.

Bij een steekproef op enkele conservatoria bleek de gemiddelde vakstudent onthutsend weinig te weten over de Nederlandse Muziekprijs. Van de ondervraagde leerlingen had 79% nog nooit van de prijs gehoord. Van de studenten die laureaten wisten te noemen bleek toch nog de ruime helft niet te weten hoe de toelatingsprocedures zijn. Vaak werd gedacht dat de kandidaten werden "aangewezen" via talentscouting.

Onder de categorie UM-studenten is de kennis over de Muziekprijs aanmerkelijk groter dan onder de DM'ers. Ook maakt het uit of er laureaten zijn in het eigen vakgebied.

Ondanks het in d. gestelde kan worden aangenomen dat Nederlands aankomend toptalent in hoofdzaak de weg naar de Nederlandse Muziekprijs weet te vinden, op het spoor gezet door impresario of docent.

3.4. AANBEVELINGEN BIJ HOOFDSTUK 3

- Een goede folder laten maken over de Muziekprijs, waarin de doelstellingen, de eisen en de procedures duidelijk zijn omschreven. Deze verspreiden bij o.a. de vakopleidingen.
- Het jaarlijkse persbericht ruimer verspreiden.
- De conservatoria opmerkzaam maken op de mogelijkheid hun uitzonderlijke UM-kandidaten te wijzen op de mogelijkheid van de Nederlandse Muziekprijs.
- De prijs aantrekkelijker maken voor al doorgebroken talent (zie voor een verdere uitwerking hfdst.8).

4. SELECTIE

4.1. DE VOORSELECTIE

De werkwijze

De adviescommissie is verantwoordelijk voor de voorselectie. Op basis van aanmeldingsformulier, repertoirelijst en bandopname wordt bekeken of een kandidaat auditie mag doen. De toetspunten in dit stadium zijn de artistieke kwaliteit en het aanwezig zijn van een voldoende "allround" muzikaliteit, die zich moet uitstrekken over alle stijlen en genres.

De ervaringen

Zestig procent van de kandidaten (89 van de 149 aanmeldingen) valt in dit stadium af. Zij bezitten onvoldoende solistische kwaliteiten, "hun repertoireopgave gaat een UM-examen niet te boven", of zij vallen onder een van de in de volgende paragraaf besproken categorieën.

Bijlage 5 toont de "auditie-score" per instrument.

Het aantal afwijzingen op grond van de repertoirelijst neemt na de eerste jaren van de Muziekprijs af, mede als gevolg van het feit, dat de commissie de eisen nader gaat toespitsen. In de toelichting die met de aanmeldingsformulieren wordt meegestuurd, staat sinds 1984:

- "de toekenning van de prijs zal worden getoetst aan zeer hoge normen van uitvoering, hetgeen inhoudt dat wordt bedoeld op musici die een internationale solistencarrière nastreven. Met het oog hierop zullen navenante eisen worden gesteld ten aanzien van omvang van het repertoire en het artistieke niveau. Voor zover literatuur beschikbaar is worden de kandidaten geacht werken te spelen uit de voorklassieke, de klassieke, de romantische en de hedendaagse periode. Eventuele specialistische vaardigheden van de kandidaat kunnen blijken uit een opgave van werken die zijn of haar bijzondere belangstelling genieten".

De voorselectie verloopt zorgvuldig. Er is dikwijls een opvallende unanimiteit onder de leden van de adviescommissie m.b.t. de kwaliteit van de kandidaten. Bij twijfel wordt tot een auditie besloten of wordt aanvullend advies ingewonnen bij deskundigen uit het vakgebied van de kandidaat.

De commissie is alert op de vertekeningen die kunnen ontstaan door de grote onderlinge verschillen in technische kwaliteit van de cassettebandjes.

4.2. DE AUDITIES

De werkwijze

De tweede selectieronde bestaat uit een auditie.

Het reglement bepaalt daarover :

- de jury bestaat uit de leden van de adviescommissie, aangevuld met twee door haar aan te wijzen deskundigen op het vakgebied van de kandidaat. "Deze mogen niet de leraar of vroegere leraar van de kandidaat zijn" (art.6).
- het programma voor de auditie wordt door de jury gekozen uit de repertoirelijst van de kandidaat; deze opgave is bindend, slechts de volgorde is vrij. De kandidaat hoort drie weken voor de auditiedatum wat hij moet spelen en moet zelf zorgen voor een begeleider. De auditie is openbaar toegankelijk.
- verwacht wordt dat het programma uit het hoofd wordt voorgedragen, "behalve in die werken cq op dat instrument waarbij zulks niet gebruikelijk is".
- De jury neemt aansluitend een beslissing en deelt dit aan de kandidaat mee. Voor toelating is een unaniem jurybesluit noodzakelijk danwel "een grootst mogelijke meerderheid".

De ervaringen

De audities worden zorgvuldig georganiseerd. De kandidaten weten waar ze aan toe zijn en wie in de jury zitten. Organisten krijgen studietijd toegewezen om zich vertrouwd te maken met het orgel waarop zij moeten auditeren, en ook andere kandidaten kunnen zich (kort) inspelen.

Wel zou het aanbeveling verdienen om indien nodig vanuit de commissie een pianobegeleider beschikbaar te stellen.

Het juryberaad wordt geleid door de voorzitter. Het heeft de vorm van een open gesprek; er is geen schriftelijke stemming.

De auditieresultaten

In de afgelopen jaren mochten 61 musici (41% van de aanmeldingen) auditie doen; 17 van hen werden toegelaten tot de studie voor de Nederlandse Muziekprijs. Hiervan moesten 5 de studie tussentijds beëindigen.

Bijlage 5 toont de getalsmatige verhouding tussen de aanmeldingen, de audities en de genomineerden. Opvallend zijn

- dat de 12 orgelaudities geen enkele keer resulteerden in een toelating (tegenover 3 aangenomen pianisten en 4 zangers)
- dat slecht een van de 10 aanmeldingen voor gitaar een auditie opleverde.

Met betrekking tot het orgel acht men het grote knelpunt de vereiste "breedheid" van het orgelrepertoire, dat vier eeuwen omvat. In het licht van de huidige historische uitvoeringspraktijk zou dat een onevenredige opeenstapeling van specialisaties vereisen. "Een violist hoeft bij de auditie toch ook geen barokviool te kunnen spelen".

De voorwaardelijke toelating

Voor toelating tot de prijs schrijft het reglement de grootst mogelijke unanimiteit van de jury voor.

Waar die in de afgelopen jaren niet tot stand kwam is in een aantal gevallen gekozen voor de tussenoplossing van een "voorwaardelijke toelating". De kandidaat mocht met de studie voor de Muziekprijs beginnen op voorwaarde dat na een jaar opnieuw zou worden geauditeerd.

De praktijk leert dat dit geen goede weg is. In bijna alle gevallen moesten de betreffende kandidaten tussentijds de studie beëindigen. Met alle frustraties van dien.

4.3. SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE EN JURY

De adviescommissie

De toelatings- en bewakingscommissie voor de Nederlandse Muziekprijs is als volgt samengesteld:

Voorzitter: Andre Jurres

Leden: Jean Antonietti

Hein van Royen†

Rob Groen, voorjaar 1988 opgevolgd door Jan Zekveld

Louis Toebosch, in 1990 opgevolgd door Hans de Roo

Ambtelijk secretaris: Simon de Zee

Bij de instelling van de adviescommissie bepaalde de minister dat "om de drie jaar twee leden zullen aftreden" (K/MD 181.927). In de praktijk gebeurde dat niet. Er was behoefte aan continuïteit, met name in de eerste jaren, toen de norm nog gezet moest worden. Daarom werd (mondeling) met WVC afgesproken, dat het toevoegen aan de commissie van wisselende juryleden-deskundigen voldoende tegemoet kwam aan de geest van de bepaling.

Inmiddels is de Nederlandse Muziekprijs zijn aanlooptijd voorbij en nog steeds is er geen rooster van aftreden vastgesteld. Dit ondanks herhaald uitgesproken voornemens daartoe. Wel zijn er inmiddels een tweetal roulaties geweest. Het lijkt duidelijk dat het opstellen van een reglementair rooster van aftreden niet langer moet worden uitgesteld.

Met betrekking tot de samenstelling van de adviescommissie zijn er geen regels. Men is op persoonlijke titel lid. De huidige commissie bestaat voor het merendeel uit mensen die een artistiek organiserende functie hebben of hadden in het Nederlandse muziekleven. Vanaf het begin is tevens gezocht naar een band met het Nederlandse Impresariaat; dit is echter niet formeel vastgelegd (zie hfdst 5.3.)

Het lijkt zinvol om m.b.t. de samenstelling van de adviescommissie te streven naar:

- minimaal een uitvoerend musicus die daadwerkelijk op de internationale podia actief is (geweest)
- een artistiek leider van een symfonieorkest
- iemand uit de wereld van de kamermuziek
- een formele plaats voor het Nederlands Impresariaat

De vakdeskundigen in de jury

De vakdeskundigen voor de jury worden door de commissie gekozen (zie onderstaande lijst). Aan de jurywerkzaamheden is slechts een (uiterst) geringe vergoeding verbonden, niet in overeenstemming met de zwaarte van de gezochte deskundigheid.

Als juryleden werden tot nu toe ingeschakeld:

blaasinstrumenten:

- dwarsfluit: Robert Delnoye, Ruud Maas, Rien de Reede, Koos Verheul, Paul Verhey, Frans Vester
- hobo: Heinz Friesen, Ge van Kooten, Hans Meyer, Jan Spronk, Evert van Tright, Han de Vries
- saxofoon: Ed Bogaard, Albert Beltman, Norbert Nozy, Leo van Oostrom, Tom de Vette, Adri van Velzen
- hoorn: Jan Bos, Joop Meyer, Jaap Prinsen, Piet Schijf, Vicente Zarzo

strijkinstrumenten:

- viool: Herman Krebbers, Theo Olof, Jean Louis Stuurop, Emmy Verhey, Jaring Walta, Davina van Wely
- altviool: Klaas Boon, Joke Vermeulen
- cello: Dmitri Ferschtman, Harro Ruysenaars, Marien van Staalen, Herrejan Stegenga
- contrabas: Maurice Aerts, Jan Everts, Hans Krul

toets- en tokkelinstrumenten

- piano: Johan v.d. Boogert, Willem Brons, Theo Bruins, Naum Grubert, Robert Groslot, Daniel Wayenberg, Jan Wijn
- orgel: Gerard Akkerhuis, Albert de Klerk, Piet Kee, Ewald Kooiman, Johan Lemckert, Hans van Nieuwkoop, Maurice Pirenne, Dorthy de Rooy, Charles de Wolff
- accordeon: Harry Kicken en Arie Willems
- harp: Sara Vos- Strumphler, Edward Witsenburg
- gitaar: Johan Dorrestijn, Jan Goudswaard

solozang en slagwerk:

- zang: Hanneke Bork, Cora Canne Meyer, Annie Hermes, Aafje Heynis, Guus Hoekman, Hans Kerkhoff, Ruud vd Meer, Lieuwe Visser, Herman Woltman
- slagwerk: Willy Goudswaard, Georges v Gucht

Vooraf de afgewezen kandidaten benadrukken, dat niet genoeg zorg kan worden besteed aan de keuze van de juryleden. De vakdeskundigen moeten onafhankelijk zijn -los van bepaalde scholen of belangen- en voldoende "boven" de kandidaat staan (geen collega's of bijna-generatie-genoten). Tegelijk moeten ze nog voldoende in de praktijk zitten om op de hoogte te zijn van de recente ontwikkelingen in interpretatie. Vaak lukte het de afgelopen jaren zulke deskundigen te vinden. Waar dat om redenen van praktische aard niet mogelijk is zou vaker een beroep kunnen worden gedaan op buitenlandse deskundigen.

4.4. KATEGORIEEN DEELNEMERS DIE WERDEN UITGESLOTEN

In het 12-jarig bestaan van de Nederlandse Muziekprijs heeft de commissie bepaalde aanmeldingen teruggewezen als niet passend in de doelstellingen van de Prijs. Ze zijn onder te brengen in de volgende categorieën:

- a. specialisten
 - b. instrumenten met een (te) beperkt repertoire
 - c. ensembles
 - d. dirigenten
 - e. jazzmusici
- Hieronder een nadere beschouwing.

a. De specialisten

De adviescommissie ziet de Muziekprijs-laureaat als een breed allround inzetbaar musicus. Op deze basis kan als "extra" een specialisme worden gebouwd, maar dat specialisme mag nooit de plaats innemen van die breedheid. Dat betekent dat er geen plaats is voor uitgesproken specialisten, zij het m.b.t. een stijlperiode (het 20e eeuwse repertoire bijvoorbeeld), zij het voor een bepaald genre (bijv. solistische kamermuziek of opera). Deze keuze van de adviescommissie, hoe ideeel ook, strookt niet met de huidige ontwikkeling van het muziekleven, waarin de roep naar specialisten steeds groter wordt. Men kan zich bovendien afvragen of het argument "er zijn voor de specialisten concoursen genoeg" wel opgaat.

b. Instrumenten met een (te) beperkt repertoire, waarvoor weinig solistische mogelijkheden zijn

De discussie over dit punt stamt al van de eerste selectieronde in 1979. De commissie acht bij een dergelijke kandidaat "de basis voor beoordeling te smal" en ziet tevens nauwelijks mogelijkheden voor een solistische carrière. "Het ware te overwegen om bij een volgende gelegenheid die instrumenten van deelname uit te sluiten", zegt het verslag van 23 mei 1979. Hoewel aansluitend wordt besloten dat de Prijs in principe voor iedere musicus open staat, laait de discussie steeds weer op.

Met ongelijk resultaat, want terwijl bespelers van contrabas, hoorn en saxofoon tot de Muziekprijs worden toegelaten, struikelen andere instrumenten al bij de voorselectie over de repertoire-eisen.

Wat voorbeelden:

- De aanmelding van een klavecijnist wordt afgewezen op grond van zijn beperking tot barokmuziek. Desgevraagd weigert hij zijn repertoire uit te breiden met een 20e eeuwse concert. "Want die zijn alle bedoeld voor het moderne, 20e eeuwse instrument."
- Blokfluitist Kees Boeke vraagt in 1980 om "andere" toelatingseisen voor instrumenten met een beperkte repertoire-omvang. Hij pleit voor toetspunten als baanbrekende creatieve ontwikkelingen, nieuwe benaderingen enz. "Anders is het gevolg dat u een aanzienlijk deel van het muziekleven zoals dat op dit moment bestaat en funktioneert, gaat discrimineren". Een zich met (nagenoeg uitsluitend) improviserend repertoire anmeldende blokfluitist wordt niettemin op repertoire-gronden afgewezen.
- Een accordeoniste wordt gevraagd herauditie te doen, omdat de jury haar repertoire bij nader inzien te eenzijdig acht. Zij speelt uitsluitend originele werken voor accordeon (uiteraard alle 20e eeuwse). Op kwalitatieve gronden bevat haar repertoire bovendien met name (solistische) kamermuziek. De kandidate acht het vanuit haar artistieke integriteit onjuist met bewerkingen (van bijv. barokmuziek) aan te komen, en weigert de herauditie. Er ontstaat een discussie, waarbij de gezamenlijke accordeon-docenten van de conservatoria betrokken zijn. De adviescommissie vraagt zich af of het hedendaagse accordeonrepertoire voldoende kwaliteit vertegenwoordigt. Mede omdat er geen unanimitieit is over de vraag van de "bewerkingen" blijft de kwestie hangen.

c. De ensembles

Tweemaal melden zich duo's; beide worden geweigerd met een beroep op het reglement: "De Muziekprijs is alleen voor solisten".

d. De dirigenten

Eenmaal meldt zich een dirigent. Na lange discussie besluit de commissie, dat dirigenten op praktische gronden uitgesloten moeten worden. Men ziet onoverkomelijke bezwaren m.b.t. de begeleiding, het "organiseren" van de podiumervaring en de continuïteit.

e. De jazzmusici

In 1987 verzoekt het Haags conservatorium om de prijs open te stellen voor jazzmusici. De adviescommissie antwoordt negatief, en geeft als redenen op:

- het repertoire is te beperkt en eenzijdig
- de Nederlandse Muziekprijs is een prijs voor solisten. In die zin -zoals bedoeld in het Reglement-, kent de jazzmuziek geen solisten, daar het musiceren staat en valt met het ensembleverband.
- er bestaan al diverse prijzen voor jazzmusici.

4.5. AANBEVELINGEN BIJ HOOFDSTUK 4

a. Herijken van de doelgroep

Mede in het licht van de veranderende muziekpraktijk is het goed de keuze te herijken, die is gemaakt m.b.t. de doelgroep van de Nederlandse Muziekprijs.

Het "grote" concertpodium heeft niet meer de absolute suprematie. Het muzikleven bestaat uit een reeks "culturen", die naast elkaar en gedeeltelijk los van elkaar functioneren. Elk daarvan (de orkesten, de opera, de kamermuziek, de hedendaagse muziek, de oude muziek enz.) heeft zijn eigen publiek, zijn eigen internationale podia en zijn eigen topmusici.

In het licht hiervan lijkt het nuttig de criteria aan te passen die aan een Muziekprijs-kandidaat moeten worden gesteld.

Al blijft de "breedheid" een nastrevenswaardig ideaal, dat zou niet behoeven te verhinderen om bijvoorbeeld daarnaast uitzonderlijk getalenteerde barokspecialisten toe te laten, of uitgesproken vertolkers van de liedkunst of jonge kamermuziekensembles met de potentie voor een internationale carrière.

Dit alles uiteraard zonder de kwalitatieve standaard te verlagen.

Het is een feit dat de muziekpraktijk qua repertoire en podiummogelijkheden aan de verschillende instrumenten ongelijke maatstaven aanlegt. Dat hoeft echter niet te leiden tot afwijzing van een instrument. Als opvolger van de Prix d'excellence zou de Nederlandse Muziekprijs in principe voor elk instrument open moeten staan, ook voor een excellente accordeonist of trombonist. Maar dan moet wel elk instrument op zijn eigen merites (ook m.b.t. repertoire-mogelijkheden) bekeken worden.

Ook aan jonge dirigenten zou men de Nederlandse Muziekprijs moeten kunnen toekennen. Wel ware te overwegen daaraan dan een aangepaste inhoud te geven.

De jazzmuziek is een moeilijk vraagstuk. Enerzijds betreft het een totaal ander circuit; anderzijds is de ontwikkeling zo, dat jazz en "serieuze muziek" steeds vaker een huwelijk aangaan.

Al is het toelaten van jazzmusici bij de Nederlandse Muziekprijs op dit moment wellicht nog niet zinvol, die mogelijkheid moet in de toekomst zeker open worden gehouden.

b. Overige aanbevelingen

- alleen toelating tot de Muziekprijs bij unanimité. Bij twijfel een tweede auditie mogelijk maken na een jaar, zonder de betrokkene alvast toe te laten tot de studie.
- een rooster van aftreden instellen voor de adviescommissie; criteria opstellen voor de samenstelling ervan
- vaker deskundigen uit het buitenland bij de jurering betrekken ;
- toezien dat de vakdeskundigen voldoende afstand tot de kandidaat hebben qua leeftijd en beroep
- vaste plaats voor de audities (i.v.m. vergelijkbaarheid) en vaste procedures voor juryberaad en stemming

5. DE STUDIEFASE

5.1. GANG VAN ZAKEN

Wie de auditie met positief resultaat is gepasseerd, heeft de prijs nog niet. Hij/zij is nog slechts "toegelaten tot de studie voor de Nederlandse Muziekprijs" of "kandidaat".

Twee jaar lang kan de kandidaat met WVC-steun aan zijn carrière en artistieke groei werken. Tussentijds wordt hij getoetst, waarbij hij alsnog kan worden afgewezen. Ten slotte moet hij met een recital en concert aantonen, dat hij de onderscheiding waard is.

In bovengenoemde studieperiode kan de kandidaat in principe aanspraak maken op:

- mogelijkheid tot studie bij buitenlandse grootheden
- hulp bij het opdoen van een veelzijdige podiumervaring.
- kritische begeleiding door de adviescommissie

Daarnaast wordt vanuit de Muziekprijs incidenteel hulp geboden om de financiële belemmeringen weg te nemen die de aandacht van studie en carrière afleiden (aflossing schulden, hulp bij het betalen van een invaller voor de lespraktijk, levensonderhoud enz.). Ook promotionele activiteiten worden incidenteel betaald.

De commissie adviseert uitsluitend m.b.t. de artistieke invulling van de studie. Zij heeft geen inzicht in het totale budget van de Muziekprijs en spreekt zich slechts desgevraagd uit over de aard van kosten die kunnen worden gedeclareerd. Dit wordt de verantwoordelijkheid van WVC geacht. Gezien de in de praktijk optredende inconsequenties in de toekenningen is het aan te bevelen dat de commissie zich in de toekomst wel verantwoordelijk acht voor de aard van de bestedingen (zie voor verdere uitwerking hoofdstuk 7, budget).

5.2. STUDIE BIJ BUITENLANDSE DOCENTEN

Aan de kandidaat wordt gevraagd een studieplan op te stellen, dat vervolgens met de adviescommissie en de deskundigen wordt besproken. "De uit het studieplan voortvloeiende kosten zijn voor rekening van het ministerie voor zover zij voor de minister aanvaardbaar zijn" (Reglement art. 10).

Waar nodig bemiddelt de commissie of het ministerie tussen kandidaat en docent door bijvoorbeeld een aanbevelingsbrief; de kandidaat moet vervolgens zelf de nodige stappen doen om de studie te realiseren.

De kandidaten moeten eenmaal per jaar over hun studie rapporteren. Ook aan hun docenten wordt gevraagd een rapport in te sturen, dit tevens als bewijs voor de subsidiegever dat de lessen inderdaad plaatsvonden. In de praktijk gebeurt dat laatste slechts sporadisch en in heel algemene bewoordingen.

Er zijn vanuit de adviescommissie geen criteria voor de invulling van studie en begroting. Steeds wordt uitgegaan van de wensen van de individuele kandidaat. Vaak worden die zonder meer onderschreven, soms in overleg bijgesteld, waarbij met name de zwakkere kanten van zijn/haar talent worden meegewogen.

De studiedoelen

Tot nu toe namen alle kandidaten in hun studieperiode les van meer dan een docent. De adviezen van de commissie spelen een stimulerende rol bij die keuze.

Vaak ook wordt in die gesprekken de doelstelling van de lessen bewust verwoord.

De laureaten studeerden bij de volgende docenten:

- Hans Roelofsen: Gary Karr
- Ronald Brautigam: Rudolf Serkin, John Bingham
- Jard van Nes: Christa Ludwig, Noemi Perugia
- Wout Oosterkamp: Lola Rodriguez y Aragon, Vera Rosza, John Shirley Quirk
- Martijn van den Hoek: Paul Angerer, Friedrich Gulda, e.a.
- Olga de Roos: Daniel Deffayet, Jean Marie Londeix, Iwan Roth
- Jacob Slagter: Dale Clevenger
- Theodora Geraets: Rosa Fain, Kyung Wha Chung
- Arno Bornkamp: Jean Marie Londeix, Ryo Noda; bezoeken aan Denisov, Stockhausen en Berio.

Vooral de nieuwere generatie kandidaten vat de studie gevarieerd op. Men neemt niet alleen les van grote vertolkers, maar komt ook met andere verlanglijstjes, zoals:

- lessen bij barokspecialisten buiten het eigen vakgebied i.v.m. inzicht in de historische uitvoeringspraktijk.
- lessen "bij de bron": ontmoetingen met componisten i.v.m. de interpretatie van specifiek repertoire (zo werden aan Denisov, Stockhausen en Berio interpretaties van hun werken voor saxofoon voorgelegd)
- lessen alexander-techniek en taalcursussen
- bezoeken aan instrumentbouw-atelier

In het algemeen zijn de kandidaten buitengewoon gelukkig met de hen via studie geboden mogelijkheden. Men oordeelt vrij unaniem dat de vaak heel nauwe en persoonlijke contacten met de gekozen docenten hen een grote verrijking van inzicht en spel hebben gegeven. Een aantal laureaten (Jard van Nes, Wout Oosterkamp, Ronald Brautigam e.a.) spreken zelfs van een cruciaal moment in hun artistieke rijping.

Ook geeft de studie in voorkomende gevallen mogelijkheden voor buitenlandse concerten. Dit laatste hangt echter sterk van de activiteiten van de kandidaat af.

De belangrijkste kritiek over de studiemogelijkheden is, dat het de kandidaat vaak onduidelijk is, wat hij aan steun van de commissie kan verwachten en waar hij zelf actie moet ondernemen.

Vaak wordt meer van de commissieleden verwacht dan deze (kunnen) geven, waardoor de kandidaat uiteindelijk klaagt "veel tijd kwijt te zijn aan organisatie, ten koste van de studie"
(Men had vooral meer hulp verwacht bij het oplossen van praktische problemen zoals het leggen van contacten met de docent, het suggereren van wegen om in het buitenland aan huisvesting te komen enz.)

Het bevreemdt de kandidaten dat er m.b.t. de financiële tegemoetkomingen voor de studie geen richtlijnen zijn.
WVC kijkt of het gevraagde bedrag "redelijk" is en of er -in een later stadium- een gedocumenteerde afrekening tegenover staat.
Aan de voorgeschreven studieduur van twee jaar wordt geen hand gehouden. Slechts een laureaat deed twee jaar over zijn studie, de anderen resp. drie (5x) en vier jaar (3x).

5.3.HET OPDOEN VAN PODIUMERVARING

De Nederlandse Muziekprijs wil de kandidaat helpen bij de start van zijn carrière. Podiumervaring is daarbij van cruciaal belang. Vandaar dat reglementair is vastgelegd:

"De commissie bevordert het optreden in het openbaar van de kandidaat zoveel mogelijk" (artikel 11).

In de praktijk blijkt dit een wat problematische opdracht.

Symptomatisch is de volgende verzuchting uit de notulen (oktober 1985): "de commissie meent dat de kandidaat haar invloed op het concertgebeuren teveel overschat. De commissie heeft weliswaar tot taak het openbaar optreden te bevorderen, maar kan dit nu eenmaal niet garanderen ..."

De werkwijze

Het realiseren van concerten wordt in de praktijk overgelaten aan de "markt", het (Nederlands) Impresariaat en de activiteiten van de kandidaat zelf.

In een enkel geval neemt de adviescommissie zelf initiatieven tot concerten, bijv. bij nodig geachte tentamen-recitals of voor een serie concerten in conservatoria. Maar ook dan wordt de praktische realisatie overgelaten aan het NI of het commerciële Impresariaat dat de betreffende kandidaat vertegenwoordigt. Incidenteel komen ook optredens tot stand door bemiddeling van individuele commissieleden.

Problemen bij de realisatie van optredens

Klachten over de aard en hoeveelheid van de engagementen vormen in de tien jaar van de Muziekprijs een vaste grondbas. Steeds terugkerende elementen daarin zijn:

- De klacht dat (sommige) kandidaten te weinig gelegenheid krijgen om podiumervaring op te doen met orkest. Het kamermuziek-circuit loopt beter, hoewel ook daar de honger naar "belangrijke zalen" niet wordt gestild (er zijn ook kandidaten waarbij dit niet speelt; de "markt" heeft hen al ontdekt).

- De klacht van kandidaten dat ze teveel energie en tijd moeten steken in zelfpromoting en het verwerven van concerten, dit ten koste van hun musiceren. Ze hadden op grond van hun toelating tot de studie voor de Muziekprijs een meer uitgesproken voorkeursbehandeling verwacht. "Meer dan 50% van mijn tijd gaat daaraan op. Soms voel ik me meer manager dan musicus". Tegelijk wordt erkend, dat de muziekwereld zo in elkaar steekt, en dat deze organisatorische beslommingen intrinsiek zijn aan een carrière-opbouw.

- Klachten van de adviescommissie, die vindt te weinig zicht te hebben op de optredens en programma's van de kandidaten, wat belemmerend werkt op het uitvoeren van de begeleidingstaak (het tijdig verkrijgen van lijsten van optredens en recensies lijkt een moeilijk te realiseren wens).

- het probleem, dat de adviescommissie haar wensen rond specifiek repertoire of specialz concertseries (bijv. op conservatoria) niet van de grond ziet komen. De commissie mist hierdoor een stuurmogelijkheid t.a.v. het door de kandidaat te studeren repertoire ("Het gaat erom een attitude van nieuwsgierigheid te kweken bij de kandidaat, hem te leren nieuw repertoire te ontginnen. Dat proces moet begeleid worden").

- klachten over het tussen-wal-en- schip-raken van concerten en publiciteit ten gevolge van de (onduidelijke) gedeelde verantwoordelijkheid tussen het NI en het commercieel impresariaat dat de belangen van de betreffende kandidaat behartigt.

Tegenover deze klachten staat de mening van het Nederlands Impresariaat. Men vindt daar, dat de kandidaten overtrokken verwachtingen hebben en dat ze in de praktijk voldoende aan hun trekken komen. De orkesten hebben hun eigen (lange termijn)-beleid en laten zich geen solisten opdringen. "Een gemiddelde van 6-10 optredens met orkest per jaar (bijv. in twee serie's) is een goed resultaat." (In de praktijk wordt dit aantal lang niet altijd gerealiseerd, IJ)

Het NI heeft als uitgangspunt dat het marktmechanisme uiteindelijk het aanbod moet bepalen en ziet weinig heil in geforceerde promotie.

De commerciële impresariaten zijn van mening dat de belangenbehartiging (incl. het daarmee gemoeide subsidie) voor een kandidaat primair moet berusten bij zijn/haar eigen impresario, wie dat ook is.

In de praktijk is het inderdaad verschillende malen voorgekomen, dat commerciële impresariaten taken vervulden (en betaald kregen) t.a.v. de organisatie van recitals of (buitenlandse) concertseries (bijv. voor een serie pianorecitals in Boston).

Dit brengt ons tot een nadere beschouwing van de relatie tussen de Nederlandse Muziekprijs en het Nederlands Impresariaat.

De relatie met het Nederlands Impresariaat

Tussen de Nederlandse Muziekprijs en het Nederlands Impresariaat bestaat een zeer nauwe, maar tegelijkertijd vrijwillige relatie. Er is geen sprake van een formele taakopdracht van het NI t.a.v. de Muziekprijskandidaten.

Van 1979 tot 1988 was Rob Groen -werkzaam op het NI- lid van de adviescommissie.

Hoewel a titre personel benoemd, werd hij de aangewezen man geacht voor de carrière-bewaking van de kandidaten. Het zou slechts wat "extra zorg" vragen binnen de normale taken van het NI tegenover Nederlands talent. Groen zelf benadrukte echter herhaaldelijk dat carrière-bewaking een zaak was van "de hele commissie".

Na het aftreden van Groen werd de relatie met het NI minder direct. Benoemd werd Jan Zekveld, lid van de selectiecommissie, maar niet dagelijks bij het impresariaatswerk betrokken. Er waren (en zijn) in de relatie met het NI een aantal complicerende factoren:

a. Het NI kent een eigen selectiecommissie die bepaalt welke musici of ensembles voor extra promotie in aanmerking komen. Er geen verplichting tot enige "voorkeursbehandeling" t.a.v. de Muziekprijs-kandidaten. Formeel zijn die zelfs ondergeschikt aan de eigen NI-selectie, tenzij ze beide sluisen met goed gevolg passeren.

Dit leidt tot de volgende opmerking (notulen sept 87):

"de adviescommissie is dan ook van mening, dat de belangenbehartiging van de Muziekprijs-kandidaten door WVC in de subsidievoorwaarden van het NI zouden moeten worden opgenomen"

b. Het NI werkt volgens zijn taakopdracht voor een brede groep Nederlandse musici. Het zwaartepunt van het werkterrein ligt bij de kamermuziek; de unieke infrastructuur van koffieconcerten en andere kamermuziek in Nederland is aan de inspanningen van het NI te danken. Deze kamermuziek wordt gesubsidieerd.

De ingangen van het NI t.a.v. de (internationale) orkestwereld zouden volgens verschillende zegslieden minder groot zijn. Het Nederlands Impresariaat zelf bestrijdt dit.

c. De brede taakopdracht van het NI (die bijv. in 1987 contracten afsloot voor 1.160 musici, verdeeld over 134 ensembles, 97 duo's en 123 solisten) geeft tegelijk beperkingen. Het systeem is gericht op de bevordering van een bloeiend kamermuziekleven in zijn algemeenheid; voor individuele belangenbehartiging is minder ruimte. Voor verschillende kandidaten is dat een reden om zich te laten vertegenwoordigen door een eigen -commerciële- impresario. Ook zijn er bepaalde groepen (de zangers) waarvoor het NI minder markt heeft. Deze zitten van oudsher al bij andere impresariaten.

Conclusie

- Hoewel "bevordering van het optreden" reglementair is voorgeschreven, is de hoeveelheid engagements per jaar (vooral met orkest resp. in belangrijke zalen) bij een aantal kandidaten nogal mager.
- Hoewel het NI zich oprecht voor de kandidaten inspant, kan het niet formeel op die taak worden aangesproken en is er maar beperkt tijd voor een individuele belangenbehartiging.
- Hoewel de commissie vele concert-wensen heeft (ook t.a.v. radio en televisie) kan ze niet zelf voor de vervulling daarvan zorgen.
- Hoewel hulp bij de start van een carrière doel is van de Muziekprijs, is de kandidaat grotendeels zelf verantwoordelijk voor engagements en promotie.

Overziet men bovenstaande conclusies, dan is een ding duidelijk. Er mist een centrale figuur, die ondubbelzinnig verantwoordelijk is voor de reglementair voorgeschreven "bevordering van het optreden" resp. de promotionele activiteiten van de Muziekprijs. Die daar een (klein) budget voor heeft.

De betreffende taak is gering van omvang, maar vraagt een toegespitste professionaliteit. Er zijn in principe drie mogelijkheden:

- die taak op te dragen aan de impresario van de betreffende kandidaat (voorkeur)
- die taak op te dragen aan het Nederlands Impresariaat. In dat geval zullen goede afspraken moeten worden gemaakt met de eventuele "eigen" impresario van de kandidaat.
- die taak geven aan een onafhankelijk persoon, die een activiteits- en bestedingsplan voorlegt aan de adviescommissie.

5.4. BEGELEIDING EN TOETSING

Het reglement bepaalt ten aanzien van begeleiding en toetsing: (art. 12):

"De commissie ziet erop toe dat de studie en de artistieke ontwikkeling van de kandidaat bevredigend verlopen. Zij doet dit aan de hand van rapporten van docenten, door periodieke gesprekken met de kandidaat en door bijwoning van uitvoeringen van de kandidaat. Ook kan de commissie naar behoefte een tweede auditie houden halverwege de studie".

"Bij onbevredigende resultaten kan de commissie besluiten de Minister te adviseren de bekostiging van de voorbereidende studie te beëindigen"

Werkwijze

De (leden van de) adviescommissie trachten zoveel mogelijk concerten van de kandidaat bij te wonen om zo zijn/haar artistieke ontwikkeling te volgen. Sinds 1986 heeft elke kandidaat een lid van de commissie als "mentor"; deze heeft de speciale zorg voor de betreffende kandidaat en heeft "naar behoefte" contact met hem/haar.

Op de vergaderingen van de adviescommissie zijn de vorderingen van de kandidaten een vast agendapunt.

Periodiek, maar minimaal eenmaal per jaar, wordt er een gesprek gearrangeerd tussen de kandidaat en de adviescommissie (soms uitgebreid met de vakdeskundigen) over de stand van zaken, de vorderingen, de studie, de plannen.

Bij die gelegenheid wordt ook afgesproken welke optredens als speciale ijkpunten zullen gelden.

De meest voorkomende ijkpunten zijn 'tussentijdse audities' resp. de twee slottentamens (zie voor deze laatste de volgende paragraaf). In de gevallen waarbij de adviescommissie niet unaniem was in het besluit een kandidaat tot de studie voor de Muziekprijs toe te laten, wordt er na een jaar een tweede auditie gehouden.

In de meeste gevallen worden normale optredens tot "tentamen" bestempeld door de kandidaat op de hoogte te stellen van het feit dat hij bij die gelegenheid zal worden beoordeeld. De adviescommissie wordt daartoe uitgebreid met de twee vakdeskundigen. In sommige gevallen wordt een speciaal recital (eventueel "besloten") georganiseerd. Daarvoor wordt gekozen als de commissie twijfelt aan de positieve uitkomst of wanneer geen voldoende representatief optreden gevonden kan worden waarbij de voltallige jury aanwezig kan zijn. Wanneer de ontwikkeling teleurstelt kan dat aanleiding geven tot nadere tussentijdse toetsing of tot voortijdige beëindiging van de studie.

De ervaringen

a. De adviescommissie

In de adviescommissie komt het onderwerp "begeleiding" regelmatig ter sprake. Sommige commissieleden zijn van mening de verantwoordelijkheid onvoldoende te kunnen waarmaken. Nog los van de factor tijd is er teveel, dat het zicht op de ontwikkeling van de kandidaat fragmentarisch maakt. Van planmatigheid of systematiek in de begeleiding komt daardoor te weinig terecht.

Verschillende malen worden maatregelen ter verbetering voorgesteld. Een greep daaruit:

- er wordt een periodieke schriftelijke rapportage van de kandidaat gevraagd (komt weinig van)
- het mentorschap wordt ingesteld (in 1986, door ieder ervaren als een grote verbetering)
- er wordt afgesproken dat van iedere kandidaat een "conduitestaat" zal worden bijgehouden. De commissie probeert mede daartoe (tevergeefs) via de knipselkrant de recensies van de kandidaten toegezonden te krijgen.
- de pogingen meer planmatigheid te brengen in de begeleiding stuit o.a. op de gebrekkige informatie over de optredens van de kandidaten en het gespeelde repertoire. Ondanks pogingen tot verbetering blijft het moeilijk tijdig zicht te krijgen op deze optredens.
- het concertgebouw zal eenmaal per jaar een speciaal concert organiseren waar kandidaten kunnen optreden voor de voltallige jury "en concertorganiserende instanties". (Is nog niet nader uitgewerkt).

De enige verbetering die echt van de grond komt is het mentorschap. De invulling daarvan is sterk persoonlijk gekleurd.

b. De kandidaten

Sommige kandidaten zijn (zeer) tevreden met de begeleiding. Ze verwijzen naar het feit dat ze altijd bij hun mentor terecht konden, of dat ze positief werden gestimuleerd door de wetenschap, dat een "kenner" in de zaal zou komen luisteren.

Andere kandidaten uiten zich kritischer. Zij ervoeren de begeleiding als te vrijblijvend. "Het beperkte zich tot een paar gesprekken met de commissie en een incidenteel bezoek bij een concert. Ik had duidelijke opbouwende kritiek en suggesties verwacht...". Of: "Ik had meer belangstelling verwacht, nabespreking van belangrijke concerten, hulp bij de opbouw van de programma's en advies over waaraan in het bijzonder te werken. Ook verwachtte ik praktische hulp -hoe kom je aan concerten, hoe maak je publiciteit enz."

Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat de intensiteit van de "begeleiding" nogal verschilt per kandidaat en er in ieder geval sprake is van een verschil tussen (door het Reglement?) gewekte verwachtingen en de realiteit.

c. De tussentijds afgewezen kandidaten

Het zijn met name de tussentijds afgewezen kandidaten die klagen over een gebrek aan begeleiding en -vooral- over gebrek aan duidelijkheid.

Kandidaten in de gevarenzone van een tussentijdse afwijzing blijken dat vaak niet genoeg te hebben beseft. Ze zeggen de tekens van teleurstelling van de commissie niet (voldoende) te hebben opgevangen.

De commissie -desgevraagd- zegt dat men de betreffende kandidaat niet door ontmoediging in een neerwaartse spiraal wilde brengen. Bovendien was er vaak sprake van een "grens-geval". Pas in een laat stadium slaat de beoordeling definitief om naar de negatieve kant.

Hoe het ook zij, in verschillende gevallen zag de kandidaat de afwijzing niet aankomen, wat de klap hard deed aankomen. Hij had meer begeleiding willen krijgen, duidelijker gewaarschuwd willen zijn en had inhoudelijk toegespitste kritiek willen krijgen.

("ik begon nattigheid te voelen, toen van mijn twee afsluitende tentamens alleen het recital werd georganiseerd...)

Ook had men meer nazorg verwacht. "Een aantal jaren heb je intensief gewerkt in het kader van de Muziekprijs. Dat wordt dan afgesloten met een kort gesprek. Plotseling sta je buiten en niemand kijkt meer naar je om. Van het ene op het andere moment verliezen ook de concertorganisatoren hun interesse".

5.5. DE SLOTTENTAMENS

De studie wordt afgesloten met twee tentamens: een solorecital en een solo-optreden met orkest. Slechts als deze naar bevrediging verlopen, kan de kandidaat worden voorgedragen voor de toekenning van de Nederlandse Muziekprijs.

"Een dergelijk besluit kan slechts met algemene stemmen, dan wel met de grootst mogelijke meerderheid worden genomen" (art. 15).

Over de jury voor deze tentamens bepaalt het reglement dat deze bestaat uit de voltallige adviescommissie en de twee vakdeskundigen, "uitgebreid met een dirigent en zo mogelijk een buitenlandse deskundige op het vakgebied van de kandidaat".

Ook deze laatste mag geen (vroegere) leraar van de kandidaat zijn.

De ervaringen

De adviescommissie streeft ernaar een kandidaat pas beide slottentamens te laten doen, als men hem/haar gereed acht voor de prijs. Kandidaten in de gevarezone probeert men al eerder te toetsen. Niettemin is het tweemaal voorgekomen dat een kandidaat bij zijn slottentamen alsnog onvoldoende werd geacht voor de prijs.

In de meeste gevallen worden -in overleg met de kandidaat- al geplande optredens tot "tentamen" bestempeld. In sommige gevallen wordt een speciaal recital (eventueel besloten) georganiseerd.

In de praktijk is de jury gelijk aan die voor de audits. De reglementair voorgeschreven uitbreiding met een dirigent en een buitenlandse deskundige wordt (om praktische redenen?) achterwege gelaten. Zelfs zijn bij de slottentamens niet altijd twee vakdeskundigen aanwezig.

Het tentamen lijkt, met name bij kandidaten vanwie de ontwikkeling voorspoedig verloopt, bijna te worden opgevat als formaliteit. De kandidaten zelf ervaren het daarentegen als een belangrijk markeringspunt, dat "niet moet worden afgedaan in het gangpad". Zij zijn teleurgesteld als de beoordeling te weinig gewicht krijgt en verwachten enige decorum.

5.6. AANBEVELINGEN VOOR HOOFDSTUK 5

Begeleiding en toetsing

- Streven naar meer planmatigheid in de begeleiding en beoordeling van de kandidaat. De intensiteit ervan opvoeren. Meer duidelijkheid betrachten t.a.v. hetgeen de kandidaat in dit opzicht te verwachten heeft, zodat geen valse verwachtingen ontstaan.
- Meer eisen stellen aan de periodieke schriftelijke rapportage.
- Extra duidelijkheid betrachten t.a.v. kandidaten waarvan de ontwikkeling tegenvalt. Nazorg.
- (Nog) kritischer zijn m.b.t. de keuze van de vakdeskundigen, die voldoende overzicht en afstand moeten hebben tot de kandidaat. Niet schromen buitenlanders in te schakelen. Het reglement uitvoeren m.b.t. de jurysamenstelling van de slottentamens.
- De tentamens meer als belangrijk toetspunten behandelen en met dienovereenkomstige zorg organiseren.

Studie en podiumervaring

- Ten behoeve van de kandidaten criteria opstellen m.b.t. de soort kosten die in het kader van de Muziekprijs voor vergoeding in aanmerking komen. Hierin o.a. opnemen promotionele kosten (bijv. promotie-cd, folder) en de mogelijkheid betaald over een goede begeleider te beschikken
- Meer duidelijkheid scheppen t.a.v. hetgeen een kandidaat aan begeleiding van de commissie kan verwachten. Praktische steun zo mogelijk uitbreiden.
- de "organisatie" van de podiumervaring verbeteren. Het moet duidelijk zijn wie hierop aanspreekbaar is. Dit koppelen aan publiciteit en promotiebeleid. Deze taak onderbrengen bij of de impresariaat van de kandidaat (voorkeur) of bij het Nederlands Impresariaat of bij een onafhankelijke derde. Klein budget aan koppelen.
- Afspraken trachten te maken m.b.t. optredens van kandidaten met het "Kontaktorgaan", de radio en TV enz.
- Meer de hand houden aan de studieduur.

6. DE PRIJSUITREIKING EN EFFECTEN OP DE CARRIERE

6.1. DE PRIJSUITREIKING

De uitreiking van de Nederlandse Muziekprijs beoogt een gebeurtenis met grote uitstraling te zijn. Zij vindt plaats tijdens een representatief concert, en wordt verricht door -of namens- de Minister van WVC.

Aan de prijs zijn een oorkonde en een kunstwerk verbonden. Tevoren wordt de prijsuitreiking aangekondigd in een breed verspreid persbericht.

De ervaringen

In de praktijk zijn niet alle prijsuitreikingen geweest wat ervan mocht worden verwacht op grond van het belang van de Muziekprijs. Grotendeels hing dat af van het optreden, waarbinnen de prijsuitreiking plaatsvond. Waren dat openbare concerten, die plaats vonden in het kader van een serie of Holland Festival, dan kon worden gerekend op een volle zaal, een feestelijke aankleding en extra publiciteit. Werd daarentegen het concert op verzoek van de commissie speciaal ter gelegenheid van de eindpresentatie georganiseerd, dan kon het een vrij kleinschalige gebeurtenis zijn.

- Hans Roelofsen, Ronald Brautigam en Jacob Slagter traden bij hun prijsuitreiking op met resp. het USO en het Concertgebouworkest (Jacob Slagter in het kader van Holland Festival). Hen werd de prijs uitgereikt door resp. Minister van der Louw, DG culturele zaken J. Riezenkamp en Minister Brinkman. Arno Bornkamp kreeg zijn prijs van Minister Hedy d'Ancona tijdens een optreden in het Vara-matinee.
- Martijn van den Hoek kreeg de prijs tijdens een recital in de serie "Ned. pianisten in de grote zaal". Hij kreeg de prijs van J. Riezenkamp.
- De prijsuitreikingen van Jard van Nes, Wout Oosterkamp, Olga de Roos en Theodora Geraets bestonden uit speciaal daartoe georganiseerde concerten of recitals. Het concert van Jard van Nes vond plaats onder de vleugels van Muziekcentrum Vredenburg, dat er nogal wat publiciteit aan gaf. De slotrecitals van de overige drie beperkten zich voornamelijk tot genodigden en pers. De laureaten werden namens de Minister toegesproken door respectievelijk J. Brester, J. Riezenkamp en S. van Heusden.

De prijsuitreikings-concerten werden slechts eenmaal op TV opgenomen (Arno Bornkamp) en eenmaal op radio (Jacob Slagter). In een enkel geval werd de prijsuitreiking op het Nos-journaal genoemd (soms op initiatief van de laureaat zelf).

Wel was in alle gevallen het persbericht vooraf aanleiding tot interviews met de kandidaten in de landelijke en regionale pers. Aan de uitreikingsconcerten zelf werd in de pers wisselend aandacht besteed.

Prijsuitreiking publicitair meer uitbuiten

"De hoogste prijs die de Minister kan uitreiken" veronderstelt een belangwekkend en representatief slotevenement. Helaas weerspiegelde de status van de prijs zich in het verleden niet altijd in de vormgeving en publiciteit van de slotmanifestatie.

Voor de carrière van de laureaat is goede pr van wezenlijk belang. De opinionleaders moeten weten dat hij/zij de onderscheiding heeft ontvangen; het moet gevolgen hebben voor zijn/haar naamsbekendheid.

Een gebeurtenis van deze orde hoort op de televisie, op het nieuws. Er zouden natuurlijkerwijze concerten uit moeten voortvloeien. Daarom is het een gemiste kans, als de uitreiking een intern gebeuren voor genodigden en pers is. Daarom ook moet de prijs worden ontvangen uit de handen van de Minister of namens hem/haar door een publieke persoonlijkheid.

6.2. STATUS EN NAAMSBEKENDHEID VAN DE PRIJS

Probeert men de betekenis en status van de Nederlandse Muziekprijs te achterhalen, dan blijkt de status voor de kenner zeer hoog, maar de zeggingskracht voor het publiek nagenoeg afwezig.

De vakwereld -voor zover betrokken bij "de top" van Nederlands musiceren- spreekt met achting over het niveau van de prijs en de prijswinnaars. Men vindt dat de prijs in grote lijnen bij de juiste personen terecht komt en kan deze personen met name noemen.

Het grote publiek daarentegen alsook het merendeel van de conservatoriumstudenten of muziekschooldocenten kan de prijs niet of slechts zeer gebrekkig thuisbrengen. Dit merkwaardig genoeg in tegenstelling tot de al 10 jaar geleden afgeschafte Prijs van Uitnemendheid (!).

De impresariaten en concertorganisatoren bevestigen dit beeld. Zij achten de "publieke status" en de uitstraling van de NMP ver beneden de verwachting, gezien de aan de laureaten gestelde eisen. Ook in het buitenland is naar hun ervaring de Nederlandse Muziekprijs een zo goed als onbekend begrip.

De media zijn voldoende op de hoogte van de NMP. De mate waarin zij er aandacht aan besteden, verschilt nogal en hangt samen met de "nieuwsaarde" en publieksappeal. Helaas blijkt het totaal van hun berichtgeving onvoldoende bij het publiek te blijven hangen.

Voor de betekenis van de Nederlandse Muziekprijs is de geringe publieksbekendheid een groot nadeel. De glamour van een onderscheiding hangt niet alleen af van het belang dat de incrowd eraan hecht, maar zeker ook aan de publieke effecten daarvan. Aan de verbetering van de publieksstatus zou dan ook veel aandacht moeten worden besteed, o.a. door professionalisering van de pr.

Een herhaaldelijk gesignaleerd probleem m.b.t. de naamsbekendheid van de Nederlandse Muziekprijs vormt het hybride karakter ervan ("een prijs die een beurs is"). Dit bemoeilijkt uiteraard de profilering ervan t.a.v. het publiek. Ook de naamgeving van de prijs is niet pregnant en in vertaling zonder meer slecht-klinkend (is er iets lelijkers denkbaar dan de in een biografie aangetroffen vertaling "Music prize of the state of the Netherlands")?

Volgens de adviescommissie heeft men in het verleden bewust terughoudendheid betracht bij de publiciteit. Ook in de verslagen is dat regelmatig terug te vinden. Dit geldt met name voor de fase van het kandidaat-zijn ("in het belang van betrokkene, die immers nog kan worden afgewezen"). De laatste tijd echter wint ook bij de commissie de overtuiging veld, dat de publiciteit moet worden uitgebreid.

6.3. DE CARRIERES VAN GENOMINEERDEN EN LAUREATEN

De laureaten van de Nederlandse Muziekprijs vormen een respectabele groep Nederlands talent. Bij enkelen is sprake van een evidente internationale doorbraak; bij de overigen kan men minimaal spreken van een goede (en vaak opmerkelijk veelzijdige) Nederlandse carrière. Zie ook hun biografieën in bijlage 6.

De invloed van de Nederlandse Muziekprijs op de loopbaanontwikkeling van de laureaten is moeilijk te meten; er is geen vergelijk mogelijk met hoe het zonder de onderscheiding zou zijn gegaan. Volgens de impresariaten is het belangrijkste effect van de prijs een versnelling van de begin-opbouw van de carrière.

Duidelijk is in ieder geval de psychologische betekenis van de onderscheiding. Zo zegt bijvoorbeeld Jard van Nes:

"het betekende op het juiste moment de juiste steun in de rug.

Mijn zelfverzekerdheid groeide; ik had het gevoel iets bijzonders te kunnen omdat de commissie iets in mij zag".

Ook wordt regelmatig verwezen naar de invloed van de docenten bij wie men studeerde: "daar heb ik pas echt geleerd hoe ik met een notentekst moet omgaan. Ik heb er nog dagelijks veel aan".

Hoe een loopbaan verloopt is afhankelijk van vele factoren. Het onbenoembare ingrediënt van het publieksfluidum is er een van. Maar ook de mogelijkheden die inherent zijn aan het instrument spelen een rol. Een contrabasspeler heeft nu eenmaal een andere plaats in het muziekleven dan een zanger of een pianist. Een enkele laureaat is wat teleurgesteld over het effect van de prijs. De uitreiking bracht niet die naamsbekendheid en mogelijkheden tot optreden die ervan waren verwacht.

De kandidaten

Wie toegelaten is tot de studie voor de Nederlandse Muziekprijs bevindt zich in een publicitair ambivalent stadium. Enerzijds is er de behoefte dit gegeven uit te buiten. Het geeft nieuwe ingangen bij concertorganisatoren en "je kan met een verhaal binnenkomen". De carrière-bevordering eist openbaarheid.

Aan de andere kant is er (zeker bij de adviescommissie) een zekere schroom om het "toegelaten-zijn tot de studie" te zeer publiek te maken. Men kan nog afgewezen worden; in dat geval is de schade aan de carrière ernstiger naarmate de verwachting van de buitenwereld groter was. Ook nu al klagen de afgewezenen dat "de concertmanagers van de ene dag op de andere hun interesse verloren".

Bovengenoemde ambivalentie t.a.v. publiciteit is inherent aan de constructie van de Nederlandse Muziekprijs en dus niet te vermijden. In de praktijk hangt het verregaand van de kandidaat zelf af welke risico's hij in dit verband wil nemen. De ambivalentie zou slechts kunnen verdwijnen als een toegelaten kandidaat niet meer tussentijds kan worden "afgetikt". Maar dat vraagt een andere opzet van de Muziekprijs.

6.4. AANBEVELINGEN BIJ HOOFDSTUK 6

- Meer aandacht besteden aan het bevorderen van de naamsbekendheid van de Nederlandse Muziekprijs. PR en publiciteit professionaliseren. Er een klein budget voor reserveren.
- Het uitreikingsconcert moet belangwekkend en representatief zijn. De overhandiging van de prijs zelf moet conform het belang van de prijs worden verricht door de Minister of namens hem/haar door een andere publieke persoonlijkheid.
- Bevorderen dat radio en TV aandacht besteden aan de prijsuitreiking en het daarrond georganiseerde concert.
- De prijsuitreiking zo mogelijk koppelen aan serie concerten in Nederland, zodat aan de bevordering van de carrière recht wordt gedaan.
- Mede in het kader van de internationalisering (Europa 1992) wellicht zoeken naar een meer pakkende en vertaalbare naamgeving van de Muziekprijs.

7. HET BUDGET

7.1. OMVANG EN BESTEDING VAN HET BUDGET

De Nederlandse Muziekprijs is ook in financieel opzicht een "nazaat" van de Prix d'excellence.

Toen de aan de vakopleidingen gekoppelde Prix werd vervangen door de onder WVC ressorterende Nederlandse Muziekprijs ging ook het budget over van O&W naar WVC.

Het bedrag werd geraamd op basis van het jaarlijks toegekende aantal prix d'excellences, vermenigvuldigd met de kosten nodig voor de studie van de betrokken studenten. In het totaal ging het om f 360.000.

Door de veel strengere selectienormen lag uiteraard het aantal Muziekprijs-kandidaten ver beneden die van de vroegere Prix. Het geld werd dus niet opgemaakt.

Toen in 1984 als gevolg van een Kameramendement het beurzenbudget met f 200.000 werd gekort, is dat ten laste gebracht van de Nederlandse Muziekprijs. Het budget werd daarmee f 160.000.

Ook nu wordt dat bedrag niet volledig benut. Tussen 1987 en 1990 werd:

- jaarlijks f 60 tot f 80.000 uitgegeven aan de studie van de kandidaten en enkele andere direct met de NMP samenhangende kosten (zie volgende bladzijde)
- jaarlijks ca. f 10.000 besteed aan de directe overhead (secretariaatskosten, declaraties en vacatiegelden van commissieleden en deskundigen)
- jaarlijks ca. f 5.000 uitgegeven ter dekking van de materiele kosten verbonden aan de audities en prijsuitreiking (zaal- en instrumentenhuur, receptie en consumpties).
- Buiten dit beeld blijft de eveneens door WVC bekostigde werkracht van de ambtelijk secretaris, door hemzelf geschat op een tiental uren per week.

De studie van de kandidaten

In november 1979 vroeg het ministerie van WVC aan de adviescommissie om "nadere richtlijnen uit te werken voor het toekennen van financiële tegemoetkomingen aan degenen, die voor de Nederlandse Muziekprijs zijn toegelaten". De vraag bleef onbeantwoord.

In de praktijk werd de aard en hoogte van de toekenningen in hoge mate bepaald door de specifieke noden van de betreffende kandidaat. Een individuele aanpak, die niet altijd ten gunste van de bescheidenen werkte ...

De uitgekeerde bedragen overziende, blijkt dat de staat op zeer diverse wijze in de kandidaten heeft geïnvesteerd. Het bedrag per jaar per persoon varieerde tussen f 7.000 en f 25.000; de totalen per kandidaat liepen van f 24.000 tot f 72.000, mede ten gevolge van de soms tot vier jaar uitlopende studieduur.

Het beoordelen van de begrotingen en afrekeningen berustte geheel bij WVC. De adviescommissie beperkte zich tot het artistieke advies t.a.v. docentenkeuze en studieduur. Slechts in een enkel geval werd aan de commissie een oordeel gevraagd over de subsidiabiliteit van een kostenpost.

Aard van de studiekosten

Vaste posten bij iedere kandidaat zijn de uitgaven verbonden aan de studie bij een buitenland docent, zoals leshonoraria, reis- en verblijfkosten, vergoeding voor de noodzakelijke pianobegeleiding of vleugelhuur.

De hiermee gemoeide bedragen verschillen nogal per kandidaat, afhankelijk als ze zijn van de frequentie en duur van de lessen, de reisafstand en de verblijfkosten. Wie een docent in Boston of Japan bezoekt is nu eenmaal duurder uit dan wie naar Salzburg reist. Ook de verblijfkosten variëren sterk per kandidaat, van nog geen f80,- per dag tot het drievoudige(!).

Bij een aantal kandidaten beperkt de bijdrage in het kader van de Nederlandse Muziekprijs zich tot deze studiekosten. Bij anderen komen er nog aanzienlijke bedragen bij voor andere doeleinden. "We willen in de paar jaar dat ze voor de Muziekprijs studeren, elke belemmering wegnemen", zegt de ambtelijk secretaris daarover.

Een overzicht over deze meer incidenteel toegekende posten:

- Het "vrijkopen" van de kandidaat voor studie en concert door: het overnemen van de algemene kosten van levensonderhoud en/of huur (2x); het bekostigen van een vervanger voor de muziekschool resp. "derving van inkomen door het afstoten van leerlingen" (2x); het vergoeden van de aflossingen van studieschuld en aangekocht instrument (1x).
- De organisatie van speciale recitals in binnen- of buitenland, voorzover niet vallend onder het Nederlands Impresariaat (4x). Hieronder honoraria, zaalhuur, publiciteit en (soms) impresariaatskosten (bijv. f 500,- per concert).
- Promotionele kosten, zoals een (bijdrage in) een promotie-cd en publiciteitsmateriaal (2x)
- Beroepskosten als de huur van een studio (2x), onderhoudskosten instrument, concert- of concoursbezoek, bezoek aan een instrumentbouwer of de aanschaf van bladmuziek en cd's.
- de incidentele aanschaf van een instrument (1x) of kist (1x).

Het ad hoc-karakter van de toekenningen veroorzaakt duidelijke inconsekventies. De "niet subsidiabel" geachte concertkleding van de een wordt bij de ander meebetaald via de kosten van levensonderhoud. De een wordt voor de aanschaf van een strijkstok naar het Prins Bernhardfonds verwezen, een ander krijgt zonder problemen een (even duur) instrument bekostigd. De bijdrage voor een promotie-cd van de een ligt aanzienlijk lager dan van de ander enz. enz.

Het lijkt geen overbodige luxe als de commissie zich zou uitspreken over de aard van de kosten die voor vergoeding in aanmerking komen. Ook voor de kandidaten, die vaak volkomen in het duister tasten, zou dat de duidelijkheid bevorderen.

7.2. AANBEVELINGEN BIJ HOOFDSTUK 7

- Een deel van het budget van de Nederlandse Muziekprijs aanwenden voor de professionele uitvoering van de volgende doelstelling-ondersteunende activiteiten:
 - publiciteit en promotie van de kandidaten (inclusief folder en promotie-cd)
 - (hulp bij) werving m.b.t. engagements, met name optredens met orkest, optredens in conservatoria met experimenteel repertoire enz.
- professionele publiciteit m.b.t. de prijs zelf, doen maken van folders e.a.
- het mogelijk maken dat desgewenst een professioneel begeleider kan worden ingeschakeld.
- Criteria ontwikkelen m.b.t. de soorten kosten die in het kader van de studie voor de Nederlandse Muziekprijs voor vergoeding in aanmerking komen. Hiervan een checklist opstellen voor de kandidaten.
- De adviescommissie betrekken bij de beoordeling van de begroting. Meer de hand houden aan een goede afrekening van de gemaakte kosten.
- Het vacatiegeld van de juryleden op een aanvaardbaar peil brengen.

8. DE NEDERLANDSE MUZIEKPRIJS - TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN

8.1. AANBEVELINGEN VOOR DE TOEKOMSTIGE OPZET

In dit rapport zijn de sterkten en zwakten geschetst die kleven aan de opzet van de Nederlandse Muziekprijs, zoals die nu funktioneert. Een aantal zwakke kanten kan door eenvoudige maatregelen verbeterd worden. Andere raken de opzet en doelstelling van de prijs, en geven aanleiding tot een meer fundamentele bijstelling ervan.

In feite zijn de volgende scenario's -of combinaties ervan- voor de toekomst mogelijk. Verschillende ervan zijn ook reeds binnen de adviescommissie ter sprake geweest:

- a. verder opvoeren van de exclusiviteit
- b. doelgroep verbreden
- c. spontane toekenning van de prijs (naast de huidige vorm)
- d. flexibilisering van de invulling van de prijs

a. Verder opvoeren van de exclusiviteit

Wanneer de Nederlandse Muziekprijs zijn internationale pretentie ten volle wil waarmaken, dan is de huidige opzet nog te breed. Het aantal Nederlanders dat echt internationaal doorbreekt is zeldzaam. Daarvoor is zeer uitzonderlijke begaafdheid nodig, gekoppeld aan de voor zo'n carrière noodzakelijke psychische structuur en publieksfluidum. Zo'n talent komt wellicht slechts eenmaal per vier of vijf jaar voor.

De selectiekriteria moeten dan nog strenger worden gehanteerd. Omdat "marketability" voor die doorbraak een criterium is, zou de Muziekprijs zich moeten beperken tot solozang en die paar instrumenten waarvoor een (ruime) internationale "markt" bestaat: viool, piano en wellicht nog een enkele cello of dwarsfluit. Aan deze "verenging" kleven in het oog lopende nadelen.

b. De doelgroep verbreden

Een aantrekkelijker mogelijkheid is de doelgroep juist te verruimen. In hoofdstuk 4 werd daarop al gezinspeeld. De eisen met betrekking tot repertoire, "solistendom" e.a. zouden in dat geval worden verbreed, zonder dat concessies worden gedaan op het gebied van de muzikaliteit en podiumpresence. De kwaliteitseisen zouden op het huidige niveau gehandhaafd moeten blijven.

In deze opzet staat de Muziekprijs open voor specialisten, kamermusici, kamermuziek-ensembles (mits niet ad hoc en met voldoende groot repertoire), dirigenten en bespelers van instrumenten-met-beperkt-repertoire, evenals voor musici die zich bijzonder onderscheiden bij het van de grond krijgen van een bepaald repertoire. Voorwaarde is uiteraard, dat al dezen binnen hun eigen gebied echt (kunnen gaan) behoren tot de nationale top. Een internationale carrière wordt in deze opzet wel nagestreefd, maar in de praktijk zal het veelal gaan om een uitgesproken positie in de nationale muziekwereld.

c. Spontane toekenning van de prijs mogelijk maken

Een aantal uitgesproken talenten in Nederland meldde zich niet voor de prijs. Zij zijn het studie-stadium voorbij, hebben teveel te verliezen of zijn al in een fase van hun carrière dat de prijs weinig meer toevoegt.

Juist met het oog op deze groep musici heeft de adviescommissie herhaaldelijk gediscussieerd over de mogelijkheid om de prijs spontaan toe te kennen, los van toelatingsprocedures en audities.

Wil men de status van "de hoogste prijs die de Minister kan uitreiken" overtuigend realiseren, dan moet "vrije toekenning" inderdaad mogelijk worden gemaakt. De onder a. genoemde toptalenten zijn uiteraard de eersten die daarvoor in aanmerking komen. Consekwentie is, dat de prijs ook voor deze categorie inhoudelijk aantrekkelijk gemaakt wordt (zie onder d).

Als daarnaast de huidige aanmeldingsprocedures worden gehandhaafd, kan talent dat zich (nog) niet op de markt kon presenteren, op de oude wijze worden ontdekt en begeleid.

Het spontaan toekennen van de Nederlandse Muziekprijs stelt andere dan de huidige eisen aan de adviescommissie. Het vraagt actieve talentscouting.

Een andere voorwaarde voor de spontane toekenning is, dat er criteria worden ontwikkeld die bepalen wanneer iemand zich al dan niet aan de aanmeldingsprocedures moet onderwerpen. Een niet zo gemakkelijke opdracht (een criterium zou bijv.o.a. kunnen zijn dat men tot de finale is doorgedrongen van bepaalde concoursen).

d. Flexibilisering van de invulling van de prijs

Op de keper beschouwd is de Nederlandse Muziekprijs een hybride ding. Het is een prijs die een beurs is; een prijs die al opgemaakt is op het moment dat hij wordt uitgereikt ...

Voor lang niet elk toptalent is dit een begerenswaardig doel. Met name degenen die in aanmerking komen voor "spontane toekenning" hebben andere noden dan "mogen studeren". Dat is de reden om te pleiten voor een flexibeler invulling van de prijs:

De musicus die in aanmerking komt voor de onderscheiding wordt in principe gesteund bij zijn verdere ontplooiing. Wat dat concreet inhoudt wordt individueel bepaald en kan vele vormen aannemen. Te denken valt aan studie bij een grootheid, of intensieve steun bij het verkrijgen van engagementen, promotionele ondersteuning, vervanging van de lespraktijk, garantie (voor een beperkte tijd) van een minimum-inkomen, of een geldbedrag.

Ook de intensiteit en aard van de begeleiding zal individueel kunnen worden aangepast.

Aan deze flexibilisering van de prijs moeten uiteraard (financiële) grenzen gesteld worden.

Conclusie

De mogelijkheden a t/m d overziende, lijkt een combinatie van b, c en d de meest vruchtbare. Het doet recht aan de betekenis van de Nederlandse Muziekprijs en garandeert niveau. Uiteraard zullen wel nieuwe spelregels ontwikkeld moeten worden.

8.2. DE RELATIE TUSSEN DE NEDERLANDSE MUZIEKPRIJS EN DE STICHTING VOORTGEZETTE STUDIE PODIUMKUNSTEN

Begin 1990 heeft de Stichting voortgezette Studie Podiumkunsten de beursverlening op het gebied van voortgezette studie muziek en dans overgenomen van het Ministerie van WVC.

In de oprichtingsakte staat onder artikel 2:

"De stichting heeft als doel de voortgezette ontwikkeling van podiumkunstenars;

De stichting tracht haar doelstelling te verwezenlijken door het verlenen van individuele financiële en andere steun met name door het verlenen van studie- en andere toelagen, danwel het verstrekken van leningen aan kunstenaars met een bijzondere aanleg, die in beginsel hun vakstudie hebben voltooid, maar zich door gerichte voortgezette studie of orientatie verder willen bekwamen".

Bij oppervlakkige beschouwing vertonen de taakstellingen van de VSPK en de Nederlandse Muziekprijs een overlap; beide houden zich immers bezig met de voortgezette ontwikkeling van muzikaal talent. Een verdubbeling van werkerterrein zou kunnen dreigen waar het aspect "studie" in het geding is.

In concreto echter lopen opzet en doelgroep van beide uiteen:

- de Nederlandse Muziekprijs is exclusief gericht op uitzonderlijk talent; de doelgroep van de VSPK is breed.
- De VSPK laat de beursaal vrij; zij volgt hem niet en bemoeit zich niet met het uit de beurs voortkomende proces van artistieke groei.

De adviescommissie voor de Nederlandse Muziekprijs daarentegen heeft actieve bemoeienis met de artistieke ontplooiing van de kandidaten. De commissie volgt en begeleidt, levert kritiek, helpt podiumervaring opdoen, adviseert.

Het opdoen van impulsen bij verschillende docenten is slechts een onderdeel van dat proces. Een onderdeel, dat niet zonder schade kan worden losgekoppeld uit het geheel van de begeleiding.

- de VSPK maakt het de beursaal mogelijk voor korte of langere tijd te studeren bij een bepaalde docent of instituut. De NMP-kandidaat krijgt meer "algemene" studiefaciliteiten, die naar behoefte gevarieerd kan worden ingevuld. Zo kan het de vorm krijgen van een opeenstapeling van kortere studie-impulsen, afgewisseld met periodes van concerteren. Een kandidaat kan bijvoorbeeld een serie lessen nemen bij een grootmeester op zijn vakgebied, daarnaast cursussen volgen, concoursen bezoeken, componisten raadplegen, bepaalde speeltechnieken exploreren enz. enz.

En tenslotte: de Nederlandse Muziekprijs is een onderscheiding, geen beurs in engere zin. Zij zal dat zelfs nog minder worden, als de aanbevelingen van hoofdstuk 8.1. worden gevolgd.

De Nederlandse Muziekprijs en de Stichting VSPK kunnen dus zeer wel naast elkaar bestaan en vullen elkaar zinvol aan.

SAMENVATTING

De Nederlandse Muziekprijs biedt een zinvolle mogelijkheid om Nederlands jong toptalent te ondersteunen in de artistieke ontwikkeling en te helpen bij de realisatie van een podiumcarrière.

De kwalitatieve selectiekriteria zijn streng en de prijs komt over het geheel genomen bij de juiste mensen terecht.

In zowel de fundamentele opzet van de prijs als in de praktische uitwerking zijn een aantal verbeteringen mogelijk.

Met betrekking tot de fundamentele opzet kan o.a. worden gedacht aan de volgende mogelijkheden (zie uitwerking in hoofdstuk 8):

1. Het flexibiliseren van de opzet van de NMP:
Naast de huidige vorm ook een "spontane" toekenning" van de prijs mogelijk te maken. Hiervoor voorwaarden ontwikkelen.

Het mogelijk maken om de "inhoud" van de Muziekprijs aan te passen aan de specifieke eisen die de carrière van de kandidaat stelt (niet alleen studiefaciliteiten en begeleiding maar bijv. ook een vrij te besteden geldbedrag). Hierdoor kan de prijs aantrekkelijker worden voor al doorgebroken talent.

2. De doelgroep verbreden, zonder concessies te doen aan de kwaliteit.
De selectie niet beperken tot solisten met allround repertoire, maar de prijs ook openstellen voor kamermusici, dirigenten en ensembles. Hiervoor nadere voorwaarden ontwikkelen.

Met betrekking tot de praktische uitwerking kan worden gedacht aan o.a. (verdere uitwerking in hoofdstuk 3-7):

3. Het verhogen van de status en "publieke werking" van de prijs door o.a. een professionele aanpak van pr en publiciteit (de naamsbekendheid van de prijs is zeer gering).
4. Verbeteringen m.b.t. het studietraject
Te denken valt o.a. aan een planmatiger begeleiding en aan het (doen) ontwikkelen van podiumervaring-bevorderende activiteiten
5. Het ontwikkelen van nadere criteria m.b.t. door kandidaten te declareren kosten.

BIJLAGE 1

REGLEMENT VOOR DE TOEKENNING VAN DE NEDERLANDSE MUZIEKPRIJS

W
E L
Z I J N
V O L K S
G E Z O N D
H E I D E N
C U L T U U R

Kenmerk

Rijswijk

K/MD-U 29378

4 maart 1986

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

gehoord de Adviescommissie Nederlandse Muziek Prijs

BESLUIT:

het reglement voor de toekenning van de Nederlandse Muziek Prijs en de toelating tot de studie daarvoor vast te stellen als volgt:

Artikel 1

In dit reglement wordt verstaan onder:

- de Minister: de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur;
- de Nederlandse Muziek Prijs: de hoogste onderscheiding die door de Minister aan een Nederlands uitvoerend instrumentalist of vocalist kan worden toegekend;
- de commissie: de Adviescommissie Nederlandse Muziek Prijs, ingesteld bij de beschikking van de Minister van CRM van 15 juni 1979, kenmerk K/MD 181.927.

Artikel 2

De Nederlandse Muziek Prijs kan op voordracht van de commissie door de Minister worden toegekend aan jonge zeer getalenteerde instrumentalisten en vocalisten die:

- a. de Nederlandse nationaliteit hebben;
- b. na een voorbereidende studie van ten hoogste twee jaar het tentamen als bedoeld in artikel 13 met goed gevolg hebben afgelegd.

Blad

2

Kenmerk

K/MD-U 29378

Artikel 3

Voor toelating tot de in artikel 2 onder b genoemde voorbereidende studie komen in beginsel in aanmerking instrumentalisten en vocalisten die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- a. de Nederlandse nationaliteit hebben;
- b. in Nederland woonachtig zijn;
- c. op 1 januari van het jaar waarin de selectie plaatsvindt de leeftijd van 30 jaar (zangers 35 jaar) nog niet bereikt hebben.

Daarnaast wordt verwacht dat de kandidaat een solistencarrière op internationaal niveau nastreeft en dat de technische capaciteiten, de artistieke en het repertoire een dergelijk streven rechtvaardigen.

Artikel 4

1. Kandidaten worden jaarlijks in het begin van de maand december opgeroepen door middel van een publicatie in de Nederlandse Staatscourant en in de Nederlandse vakbladen op het gebied van de muziek.
2. Aanmeldingsformulieren kunnen worden aangevraagd bij de Minister.
3. De ingevulde formulieren moeten uiterlijk 15 maart daaraanvolgend bij de Minister zijn ingediend.
4. De aanmeldingsformulieren dienen vergezeld te gaan van een geluidsbandje (cassette) met een opname van + 20 minuten, waaruit de capaciteiten van de kandidaat kunnen blijken.
5. De bij te voegen repertoire-lijst dient werken te omvatten uit alle belangrijke stijlperiodes, voorzover uit die periodes voor dat instrument of die stemsoort literatuur voorhanden is.

Artikel 5

De commissie beslist op grond van de ingediende gegevens of de kandidaat voor een auditie zal worden uitgenodigd.

Artikel 6

De jury voor de audities wordt gevormd door de vijf leden van de commissie alsmede twee door de commissie aan te wijzen deskundigen op het vakgebied van de kandidaat. Deze deskundigen mogen niet de leraar of vroegere leraar van de kandidaat zijn.

Het voorzitterschap van de jury berust bij de voorzitter van de commissie.

Blad

3

Kenmerk

K/MD-U 29378

Artikel 7

1. De audities worden in de regel in de maand juni gehouden.
2. De audities zijn voor belangstellenden toegankelijk.
3. De commissie stelt, in overleg met de in artikel 6 genoemde deskundigen, het auditie-programma voor de kandidaat samen uit diens repertoire-lijst.
4. Het programma wordt 3 weken vóór de auditie-datum aan de kandidaat bekend gemaakt.
5. De kandidaat is gehouden dit programma op de auditie ten gehore te brengen. De kandidaat is vrij in het bepalen van de volgorde van de werken.
6. Verwacht wordt dat het programma uit het hoofd wordt voorgedragen, behalve in die werken, c.q. op dat instrument waarbij zulks niet gebruikelijk is.
7. De kandidaat dient zelf te zorgen voor een begeleider en andere noodzakelijke assistentie.

Artikel 8

De jury beslist aansluitend aan de auditie of de kandidaat wordt toegelaten tot de studie voor de Nederlandse Muziek Prijs. Zij kan slechts met algemene stemmen, dan wel met de grootst mogelijke meerderheid tot toelating van de kandidaat beslissen. De beslissing wordt terstond aan de kandidaat medegedeeld.

Artikel 9

Kandidaten die zijn afgewezen komen in enig volgend jaar niet meer voor een auditie in aanmerking.

De commissie kan in bijzondere gevallen hiervan afwijken.

Artikel 10

De tot de studie toegelaten kandidaat stelt in overeenstemming met de commissie een studieplan op. De uit het studieplan voortvloeiende kosten zijn voor rekening van het Ministerie, voorzover zij door de Minister aanvaardbaar worden geacht en passen binnen het jaarlijks door de Minister beschikbaar te stellen budget.

Artikel 11

De commissie bevordert het optreden in het openbaar van de kandidaat zoveel mogelijk.

Artikel 12

1. De commissie ziet erop toe dat de studie en de artistieke ontwikkeling van de kandidaat bevredigend verlopen. Zij doet dit aan de hand van rapporten van docenten, door periodieke gesprekken met de kandidaat en door bijwoning van uitvoeringen van de kandidaat. Ook kan de commissie naar behoefte een tweede auditie houden halverwege de studie.
2. Bij onbevredigende resultaten kan de commissie besluiten de Minister te adviseren de bekostiging van de voorbereidende studie van de kandidaat te beëindigen.

Blad

4

Kenmerk

K/MD-U 29378

Artikel 13

1. De studie wordt afgesloten met een tentamen.
2. Dit tentamen is openbaar en bestaat uit twee onderdelen:
 - een solo-recital;
 - een solo-optreden met orkest.
3. De commissie bepaalt, na overleg met de kandidaat, wanneer het tentamen plaatsvindt.
4. De programma's van het tentamen behoeven de goedkeuring van de commissie.
5. De commissie geeft in het belang van de kandidaat verder geen bekendheid aan het feit dat de desbetreffende uitvoering als tentamen geldt.

Artikel 14

De jury genoemd in artikel 6 wordt ten behoeve van het tentamen uitgebreid met een dirigent en zo mogelijk een buitenlandse deskundige op het vakgebied van de kandidaat. Ook voor laatstgenoemden geldt dat zij niet de leraar of vroegere leraar mogen zijn van de kandidaat. Betrokkenen worden door de commissie aangewezen.

Artikel 15

Op grond van het tentamen beslist de jury of de kandidaat door de commissie voor de toekenning van de Nederlandse Muziek Prijs kan worden voorgedragen. Een dergelijk besluit kan slechts met algemene stemmen, dan wel met de grootst mogelijke meerderheid worden genomen.

Artikel 16

De uitreiking van de Nederlandse Muziek Prijs vindt in het openbaar plaats, zo mogelijk tijdens een concert waarin de kandidaat als solist is opgetreden.

Artikel 17

In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet beslist de Minister, gehoord de commissie.

De Minister voornoemd,
namens deze,
De Directeur-Generaal voor Culturele Zaken,

(drs. J. Riezenkamp)

BIJLAGE 2

NEDERLANDSE MUZIEK PRIJS

Ook voor 1990 bestaat voor uitzonderlijk begaafde Nederlandse musici de mogelijkheid om zich aan te melden voor de studie voor de Nederlandse Muziek Prijs. Toelating tot de studie houdt in dat de kandidaten gedurende twee jaar faciliteiten worden geboden op het gebied van studie en concerten, waarna een tentamen volgt ten overstaan van een breed samengestelde jury. Na algemene instemming van deze jury zal op een later tijdstip, bij voorkeur tijdens een openbaar concert, de prijs worden uitgereikt.

Eisen

De toekenning van de prijs zal worden getoetst aan zeer hoge normen van uitvoering, hetgeen inhoudt dat wordt bedoeld op musici die een internationale solistencarrière nastreven. Met het oog hierop zullen voor de toelating tot de studie naventende eisen worden gesteld ten aanzien van omvang van het repertoire en artistieke niveau. Voorzover literatuur beschikbaar is worden de kandidaten geacht werken te spelen uit de voorklassieke, de klassieke, de romantische en de hedendaagse periode. Eventuele specialistische vaardigheden van de kandidaat kunnen blijken uit een opgave van die werken die zijn of haar bijzondere belangstelling genieten.

Aanmelding

De toelating tot de studie staat in beginsel open voor alle Nederlandse musici die op 1 januari 1990 de leeftijd van 30 jaar (zangers 35 jaar) nog niet bereikt hebben. Aanmeldingsformulieren en reglement kunnen worden aangevraagd bij het Hoofd van de Afdeling Muziek van het Ministerie van WVC, Postbus 5406, 2280 HK Rijswijk. De ingevulde formulieren dienen vóór 15 maart 1990 te worden teruggezonden.

Voorselectie en audities

De aanmelding dient vergezeld te gaan van een cassettebandje met een opname van 20 à 30 minuten, met enige werken (of fragmenten daarvan) verschillend in karakter en stijl. Op grond hiervan en aan de hand van de ingediende repertoirelijst beslist de Adviescommissie Nederlandse Muziek Prijs of men voor een auditie zal worden uitgenodigd.

Voor nadere inlichtingen kan men zich wenden tot mevrouw E.J. van Cleeff, beleidsmedewerkster op de Afdeling Muziek van het Ministerie van WVC, Postbus 5406, 2280 HK Rijswijk (telefoon 070-3406129).

Het Hoofd van de Afdeling Muziek,

A.W.F. den Haring

BIJLAGE 3

AANMELDINGSFORMULIER

Afdeling Muziek en Danskunst

(t.b.v. de Adviescommissie Nederlandse Muziek Prijs)

MINISTERIE VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN CULTUUR

VRAGENLIJST in te vullen door degenen die zich aanmelden voor de studie voor de Nederlandse Muziek Prijs.

Voor algemene inlichtingen omtrent toelatingseisen en selectieprocedure wordt verwezen naar het bijgevoegde reglement.

MET SCHRIJFMACHINE INVULLEN

1. PERSONALIA

a. Naam en voornamen

man/vrouw

b. Geslacht

c. Geboortedatum

d. Nationaliteit

e. Adres

f. Woonplaats + postcode

g. Telefoonnummer

2. INSTRUMENT c.q. STEMSOORT:

3. MUZIEKVAKOPLEIDING

a. Bij welke onderwijsinstellingen en/of docenten heeft u uw vakopleiding genoten, en in welke jaren?

Naam van de vakinstelling:

Jaren:

Docenten:

b. Welke diploma's, akten en getuigschriften heeft u behaald in het kader van deze opleiding, en in welke jaren?

Diploma etc.:

Jaar:

5. VERDERE STUDIEPLANNEN

Heeft u al concrete studieplannen voor het geval u tot de studie voor de Nederlandse Muziek Prijs zou worden toegelaten, en zo ja, welke?

6. REPERTOIRE

Verzoeken uw repertoire op een aparte bijlage te vermelden en daarbij het volgende in acht te nemen:

- bij eigentijdse werken gaarne vermelding van uitgever en speelduur;
- de werken die uw voorkeur genieten te onderstrepen.

Dit formulier gaat vergezeld van
... bijlage(n)

Plaats:
Datum:
Handtekening:

4. PRAKTIJKERVARING

- a. In welke hoedanigheid was u voornamelijk werkzaam na uw voltooide vakstudie, in welke jaren en - voorzover van toepassing - welke was de werkgevende instelling?

Werkzaam als:

Jaren:

Werkgever (onderwijs- of kunstzinnige instelling e.d.):

- b. Opgave van belangrijkste openbare uitvoeringen (wanneer en waar):

- c. Heeft u al eens deelgenomen aan een internationaal concours, en zo ja, welk concours en met welk resultaat?

- d. Andere gegevens die naar uw oordeel van belang kunnen zijn:

BIJLAGE 4AANMELDINGEN PER JAAR PER INSTRUMENT IN DE JAREN 1979 T/M 1990

	1979	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	totaal
blokfluit	1	1											2
dwarsfluit	1			1	3	1	1	1					8
hobo	3			1	1			1	1				7
klarinet	1								2			2	5
saxofoon	1		1		1			1		1			5
fagot	1												1
hoorn			2				1	1					4
orgel	4	4	2	4		1		3	1		3	3	25
piano	2	6	3	6	1	3	2	1		2	2		28
klavecimbel		1											1
accordeon				1	2								3
harp								1				1	2
gitaar	2	1	1				1	1	3			1	10
viool	2	1	2		1	2		1	1	1			11
altviool	2											1	3
violoncello					1		1			1	1	1	5
contrabas	1												1
solozang	2	6	2	4	1	3		3	2	1		1	25
slagwerk								1			1		2
orkestdirectie					1								1
totaal per jaar	23	20	13	17	12	10	6	15	10	6	7	10	149

BIJLAGE 5

OVERZICHT PER INSTRUMENT
VAN AANMELDINGEN, AUDITIES, TOELATINGEN EN LAUREATEN

aantallen:	aangemeld	auditie	toege- laten	alsnog gestopt	laureaat	nog bezig
<u>25-28 aanmeldingen</u>						
piano	28	8	3	1	2	-
orgel	25	12	-	-	-	-
solozang	25	12	4	1	2	1
<u>7-11 aanmeldingen</u>						
viool	11	2	2	1	1	-
gitaar	10	1	-	-	-	-
dwarsfluit	8	5	-	-	-	-
hobo	7	4	2	2	-	-
<u>4-5 aanmeldingen</u>						
saxofoon	5	3	2	-	2	-
klarinet	5	-	-	-	-	-
violoncello	5	3	1	-	-	1
hoorn	4	3	1	-	1	-
<u>2-3 aanmeldingen</u>						
accordeon	3	1	-	-	-	-
altviool	3	2	-	-	-	-
harp	2	2	1	-	-	1
slagwerk	2	1	-	-	-	-
blokfluit	2	1	-	-	-	-
<u>1 aanmelding</u>						
fagot	1	-	-	-	-	-
klavecimbel	1	-	-	-	-	-
contrabas	1	1	1	-	1	-
orkestdirectie	1	-	-	-	-	-

	149	61	17	5	9	3

BIJLAGE 6

DE BIOGRAFIEËN VAN DE LAUREATEN

HANS ROELOFSEN

Hans Roelofsen slaagde in 1977 cum laude voor het solisten examen en studeerde achtereenvolgens bij Klaus Stoll te Berlijn, bij Anner Bijlsma in Den Haag en bij Gary Karr in de Verenigde Staten.

In 1981 werd Hans Roelofsen als eerste musicus onderscheiden met de Nederlandse Muziekprijs. Sinds 1979 is hij solobassist bij het Nederlands Philharmonisch Orkest (eerst USO) en sinds 1984 is hij hoofdvakdocent aan het Rotterdams Conservatorium. Als recitalist en orkestsolist geldt hij tegenwoordig als de meest ervaren en prominente bespeler van de contrabas van zijn generatie in zowel Europa en de Verenigde Staten. Als kamermusicus speelde hij met de meest vooraanstaande Nederlandse en buitenlandse musici.

JARD van NES

Jard van Nes studeerde piano aan het Conservatorium van Utrecht en solozang aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. In 1978 was zij prijswinnares van het Internationale Vokalistencours in Den Bosch en in 1981 van het Internationale Opera- en Belcanto Concours van de BRT. In 1984 ontving Jard van Nes de Nederlandse Muziekprijs.

In opmerkelijk korte tijd is Jard van Nes één der meest vooraanstaande zangeressen van Nederland geworden, en ook buiten onze landsgrenzen wordt zij nu beschouwd als één der belangrijkste mezzo-sopranen van haar generatie. Dit blijkt wel uit de immer groeiende lijst van belangwekkende engagements: zij concerteert regelmatig met dirigenten van naam zoals Pierre Boulez, Mstislav Rostropovich, Charles Dutoit, Carlo Maria Giulini, Jeffrey Tate, Antal Dorati, Bernard Haitink, Daniel Barenboim en Sir Georg Solti bij orkesten als het Concertgebouworkest, Orchestre de Paris, English Chamber Orchestra, London Symphony Orchestra, Montreal Symphony Orchestra, Münchener Philharmoniker, Berliner Philharmoniker e.v.a.

Voor de nabije toekomst zijn opnieuw concerten gepland met Carlo Maria Giulini, Sir Georg Solti, Riccardo Chailly, Charles Dutoit e.a.

Naast haar activiteiten op het concertpodium, treedt Jard van Nes regelmatig op in opera-producties. In het Holland Festival 1985 zong zij de titelrol van Loevendie's Brangaene met het Concertgebouw orkest o.l.v. Hartmut Haenchen. In 1990 zal zij voor de Nederlandse Opera de rol van Ulricke zingen in Ballo, terwijl zij in 1991 haar debuut zal maken in de Salzburger Festspiele in Mozart's Zauberflöte o.l.v. Sir Georg Solti.

Er zijn van Jard van Nes diverse plaatopnamen verschenen:

Ottavo	Mahler, Rückertlieder Brahms, liederen Bach, solo cantates Bernstein, Symfonie Nr. 1 'Jeremiah'
Soundproducts	Bach, solo cantates
CBS	Mozart, Requiem (o.l.v. Giulini)
Decca	Berio, Folksongs (o.l.v. Chailly) Brahms, Altrhapsodie (o.l.v. Blomstedt) Zemlinsky, Lieder op.13 (o.l.v. Chailly) Zauberflöte (opname 1990 o.l.v. Solti) Alexander Nevsky Cantata (opname 1990, o.l.v. Dutoit)
Erato	Handel/Mozart, Messiah (o.l.v. Corboz)
Philips	Beethoven, 9e (o.l.v. Masur) Mahler, 3e symphonie (Berliner Ph. o.l.v. Haitink)
DGG	Beethoven, 9e (o.l.v. Giulini)
Schwann	Schönberg, Waldtaube (Schönberg Ensemble)
Teldec	Handel, Theodora (Harnoncourt)
Etcetera	Loevendie, Two songs (Nieuw Ensemble)
Denon	Das Lied von der Erde (o.l.v. Inbal) Schönberg Gurrelieder (Waldtaube)
Schwann	Schönberg, Waldtaube (Schönberg Ensemble)

WOUT OOSTERKAMP

Wout Oosterkamp studeerde aanvankelijk zang en piano aan het Conservatorium van Maastricht en zette later zijn studie voort in Amsterdam bij Bodi Rapp, in Parijs bij Pierre Bernac en in Utrecht bij Herman Woltman.

In de meeste Europese landen heeft hij veelvuldig concerten gegeven en opnamen gemaakt voor radio en televisie. Hij werkte met dirigenten als Gerd Albrecht, Aldo Ceccato, Pierre Dervaux, Michel Plasson, Raphael Frübeck de Burgos, Hans Vonk e.v.a.

Meerdere malen nam Wout Oosterkamp deel aan de Festivals van Royan, Bordeaux en het Holland Festival.

In februari 1982 maakte hij zijn debuut bij de Nederlandse Operastichting met de rollen Hariadeno/Vente in de opera "L'Ormino" van Cavalli o.l.v. Kenneth Montgomery. Sinds zijn debuut is hij jaarlijks bij de Nederlandse Opera te gast. In het Holland Festival van 1985 vertolkte hij de rol van Xistes in Theo Loevendie's opera "Naima".

Wout Oosterkamp geeft regelmatig liederenrecitals in Nederland en in het buitenland. Ook trad hij op in Londen en Salzburg en Parijs.

In september 1982 werd Wout Oosterkamp toegelaten tot de studie voor de Nederlandse Muziekprijs, hetgeen hem in staat stelde bij Lola Rodriguez de Aragon in Madrid en bij Vera Rosza in Londen te studeren. De Nederlandse Muziekprijs werd hem officieel overhandigd in juni 1985.

In 1986 maakte Wout Oosterkamp zijn debuut in Glyndebourne met een rol in Albert Herring. Sinds die tijd is hij er regelmatig te gast, laatstelijk in de produktie van Osborne/Sellars "The Electrification of the Soviet Union".

In de nieuwe opera van Jan van Vlijmen "Un malheureux vêtu en noir" over de laatste jaren van het leven van Vincent van Gogh vertolkte hij de indrukwekkende rol van de Dokter.

RONALD BRAUTIGAM

Ronald Brautigam werd in 1954 in Amsterdam geboren, waar hij tevens studeerde aan het Sweelinck Conservatorium bij Jan Wijn.

Hij vervolgde zijn studies in London bij John Bingham en in de Verenigde Staten bij Rudolf Serkin.

In 1984 werd hem de Nederlandse Muziek Prijs uitgereikt.

Ronald Brautigam treedt sindsdien regelmatig op met alle belangrijke Nederlandse orkesten, met dirigenten als Bernard Haitink, Riccardo Chailly, Simon Rattle en Sergiu Comissiona. In het buitenland speelde hij o.a. met het English Chamber Orchestra, het Scottish Chamber Orchestra, het Orchestre de la Suisse Romande, het Houston Symphony Orchestra, het Helsinki Philharmonic Orchestra en de London Sinfonietta, waarmee hij in 1985 in London optrad tijdens een Promconcert, dat in Engeland rechtstreeks op de televisie werd uitgezonden. In januari 1988 maakte Ronald Brautigam zijn zeer succesvolle debuut in Japan, waar hij optrad met de orkesten van Osaka, Sapporo en Nagoya.

In het seizoen 1989-1990 heeft Ronald Brautigam o.a. opgetreden met het Koninklijk Concertgebouworkest/Riccardo Chailly, het Jerusalem Symphony Orchestra/Sergiu Comissiona, het Rotterdams Philharmonisch Orkest/Valery Gergiev en het Radio Philharmonisch Orkest/Edo de Waart.

Gedurende het seizoen 1990-1991 zal hij veel recitals geven, waaronder op de Chopin Festivals in Polen en Tsjechoslowakije en staan tevens concerten gepland met o.a. het Koninklijk Concertgebouworkest/Riccardo Chailly, het BBC Welsh Symphony Orchestra, het Helsinki Philharmonisch Orkest en het Radio Philharmonisch Orkest.

Naast het geven van recitals is Ronald Brautigam een toegewijd kamermuzikspeler; hij heeft diverse opnamen gemaakt met Jaap van Zweden en is regelmatig te gast op kamermuziekfestivals in binnen- en buitenland.

De CBS-opname van Ravel's Tombeau de Couperin en Schumann's 2e sonate werd met een Edison bekroond. Op het Etcetera-label verschenen CD's met werken van Beethoven en Rachmaninoff (alle Préludes).

In maart 1988 heeft Decca opnamen gemaakt van het 1ste Pianoconcert van Sjostakovitsj waar Ronald Brautigam wordt bijgestaan door het Koninklijk Concertgebouworkest o.l.v. Riccardo Chailly. Met hetzelfde orkest heeft hij de "Kammermusik II" van Paul Hindemith opgenomen voor Decca, nadat ditzelfde werk ook verscheidene malen tijdens het Holland Festival 1990 ten gehore werd gebracht. Recentelijk heeft hij, samen met violiste Isabelle van Keulen, opnamen voltooid van o.a. enkele sonates van W.A. Mozart voor Philips Classics.

Naast zijn concerten is Ronald Brautigam als docent verbonden aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam.

MARTIJN van den HOEK

Martijn van den Hoek, die momenteel in Wenen woont, studeerde aan het conservatorium van zijn geboorteplaats Rotterdam, bij Gert van der Steen en István Hadju.

Tevens studeerde hij compositie bij Theo Loevendie. Nadat hij in 1975 zijn solisten-diploma cum laude behaald had, werd hij toegelaten tot de studie voor de Prix d'Excellence. In de daaropvolgende periode studeerde hij achtereenvolgens in Moskou, Budapest en Weimar.

Hij zette zijn studie voort bij Joseff Raieff in New York, een van de leerlingen van Alexander Siloti (die zelf leerling was geweest van Franz Liszt), en bij professor Eugene List.

In 1977 won Martijn van den Hoek de eerste prijs van het Nationaal Interconservatoriaal Pianoconcours. In 1978 verwierf hij de Prix d'Excellence alsmede de Goethe-Prijs.

Martijn van den Hoek trad vele malen in het buitenland op, zowel solistisch als met orkest: in België, West- en Oost-Duitsland, Frankrijk, Hongarije, Oostenrijk, Portugal en de Verenigde Staten alsmede Japan, China en Hong Kong.

In april 1984 maakte Martijn van den Hoek zijn debuut met het Concertgebouworkest. Van optredens van Martijn van den Hoek worden regelmatig radio-opnamen gemaakt. Voorts speelt hij geregeld kamermuziek, vooral duo viool/piano.

In 1982 werd Martijn van den Hoek toegelaten tot de studie voor de Nederlandse Muziekprijs. Deze prijs is hem op 25 januari 1987 uitgereikt.

In juni 1986 was Martijn van den Hoek eerste prijswinnaar van het Internationale Franz Liszt Pianoconcours te Utrecht, hetgeen resulteerde in talrijke uitnodigingen voor optredens zowel in binnen- als buitenland.

Martijn van den Hoek wordt sinds 1987 gesteund door een sponsorship van de Haven van Rotterdam.

OLGA de ROOS

Olga de Roos, geboren te Landsmeer, won reeds op zeer jeugdige leeftijd haar eerste concours.

Hierna studeerde zij aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam bij Ed Boogaard. Gedurende deze periode volgde zij meestercurssussen bij o.a. Francois Daneels (Brussel) en Daniel Deffayet (Parijs).

Tevens trad zij in deze periode veelvuldig op in binnen- en buitenland als sopraan-saxofoniste van het Amsterdams Saxofoonkwartet.

Na het behalen van het diploma Uitvoerend Musicus werd zij na een auditie toegelaten tot de studie voor de Nederlandse Muziekprijs.

Dit stelde haar in staat bij diverse leraren te studeren o.a. bij Daniel Deffayet en I. Roth (Basel).

In 1984 won zij de 1e prijs in het concours Musique Contemporain MC2 in Avignon. Zij gaf vele recitals samen met de pianiste Marjolein Bakker en een groot aantal soloconcerten.

Reeds vele Nederlandse componisten droegen hun composities aan haar op o.a. Hans Kox, Chiel Meyering en Willem Jeths.

In maart 1987 ontving Olga de Roos de Nederlandse Muziekprijs.

JACOB SLAGTER

Reeds op 14-jarige leeftijd trad Jacob Slagter op als solist bij het 'Frysk Orkest'. Hij studeerde aan de Stedelijke Muziekakademie te Leeuwarden en behaalde daar zijn onderwijsakte B voor hoorn.

Hij vervolgde zijn studie aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag, en rondde deze af met 'onderscheiding'.

Zowel in Den Haag als in Leeuwarden volgde hij lessen bij Oldrich Milek.

Na een jaar vaste dienst in het Frysk Orkest verhuisde hij naar Amsterdam en werd 2e/4e hoornist in het Concertgebouworkest.

In 1985 werd hij aangesteld als solohoornist van het Concertgebouworkest.

Jacob Slagter behaalde in zijn loopbaan diverse internationale prijzen, waaronder de Elizabeth Prijs en de 'Fockmedaille'.

Op 30 juni 1988 ontving Jacob Slagter de Nederlandse Muziekprijs.

Op dit moment is hij docent aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam.

THEODORA GERAETS

Theodora Geraets werd geboren in Zeist. Zij studeerde achtereenvolgens in Amsterdam, New York, Düsseldorf en Londen, bij Davina van Wely, Dorothy Delay, Rosa Fain en Kuyng-Wha-Chung.

Op 10-jarige leeftijd won zij de 2e prijs in het Nationale Jeugd Vioolconcours in Amsterdam. In 1976 was zij finaliste in het International Competition for Violinists in Glasgow, Schotland.

Tevens won zij de Max Rostal prijs voor de beste vertolking van het moderne werk. In 1979 won Theodora Geraets op overtuigende wijze het Nationale Oskar Back vioolconcours in Amsterdam.

Intussen maakte zij haar Engelse debuut in de Wigmore Hall in Londen. In 1980 werd zij 1e prijswinnares van het Internationale Bartok Concours in Aspen, Colorado USA, waarna zij op uitnodiging van Leonard Slatkin op 19-jarige leeftijd met het Saint Louis Symphony Orchestra haar Amerika debuut maakte. Sindsdien treedt zij veelvuldig op voor radio en TV door geheel Europa, de USA en Midden- en Zuid-Amerika.

In september 1989 ontving zij de Nederlandse Muziekprijs, die nog nooit eerder aan een violist werd uitgereikt. Theodora Geraets is hoofdvak-docente aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag.

Theodora Geraets bespeelt een Carlo Bergonzi viool uit 1732.

ARNO BORNKAMP

Arno Bornkamp werd geboren in 1959 te Amsterdam.

In 1979 werd hij toegelaten tot de saxofoonklas van Ed Bogaardt aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam. Reeds tijdens zijn studie kreeg hij de kans om solistisch met orkest op te treden. Zijn debuut maakte hij in 1982 te Rome met het "Concertino da Camera" van Jacques Ibert. Dit werd in 1983 gevolgd door acht optredens met het Nationaal Jeugd Orkest, waarmee hij de "Rhapsody" van Debussy voor altsaxofoon en orkest uitvoerde. In de daaropvolgende jaren speelde hij met uiteenlopende orkesten de "Fantasia" van Glazunov, "Concertino" van Kox, "Légende" van Schmitt en "Saxofoonkwartet" van Burgers. Van de twee laatstgenoemde werken gaf hij respectievelijk de Nederlandse première (1985) en de Wereldpremière (1988).

Nadat hij in 1986 zijn studie met de hoogst mogelijke waardering van een internationale commissie had afgesloten, werd Arno Bornkamp door het ministerie van WVC in staat gesteld om in Parijs bij de vermaarde Daniël Daffayet zijn studie te vervolgen. In datzelfde jaar werd hij onderscheiden met de "Zilveren Vriendenkrans van het Concertgebouw" en met de hoofdprijs op de kunstmanifestatie "Start '86" (samen met zijn vaste pianist Ivo Janssen) en werd hij aangesteld als hoofdvakdocent aan het Twents Conservatorium.

Reeds twee maal presenteerde Arno Bornkamp zich in de Kleine Zaal van het Concertgebouw, in 1987 in de serie "New Vintage" en in 1988 in de serie "Jonge Nederlanders". Hij speelde op beiden avonden in uiteenlopende bezettingen (w.o. het Aurelia Saxofoonkwartet, waarvan hij vast deel uitmaakt) een aantal belangrijke werken uit het kamermuziekrepertoire voor saxofoon (o.a. werken van Anton Webern, Edison Denisov, Luciano Berio, Tristan Keuris en Florent Schmitt).

Op 16 maart 1991 werd Arno Bornkamp de Nederlandse Muziek Prijs toegekend.